

# 4

Apríl  
2010

cena 0,19 euro (6 Sk)



Prijemné Veľkonočné sviatky čitateľom  
Staroturianskeho spravodajcu  
želá redakčná rada

### Nezabudnime!

Zmenu času máme za sebou, vďačná každoročná téma aj pre médiá, hoci letný a zimný (bývalý stredo-európsky) čas u nás „funguje“ s prestávkami od r. 1916. Čakáme však aj na zmenu „času“ vo význame počasia, Zimu nie a nie „zlomiť“... Spln Mesiacu po prvom jarnom dni nám priniesol Veľkonočné sviatky, ktoré mnohí nazývajú aj sviatky Jari. Kvetná nedeľa je pre naše mesto aj symbolom slobody- nedeľa 8. apríla 1945 by mala byť nielen pre naše mesto významná, ale nezabudnuteľná pre každého z nás, hoci odvtedy uplynulo 65 rokov... Ján Valenta z Topoleckej v spomienkach na tieto udalosti uvádza: *...považujem za potrebné oživiť v myšliach našich občanov, predovšetkým mladej generácii, kto nás oslobodil. Bola to práve Kvetná nedeľa, ktorá sa zapísala do dejín nášho mesta, na tento deň sme čakali 6 rokov. Bola to nedeľa, ktorá nás vykúpila spod fašistického útlaku. Ráno sa zjavili ruské rozviedky od Nového Mesta nad Váhom, druhá vetva od Kostolného cez Dubník a Drahý. Po ruských rozviedčikoch prišli rumunské vojská, ktoré oslobodili Starú Turú, Topoleckú a celé naše kopanice. V bojoch v horách pod Javorinou padlo 36 rumunských vojakov...*

Na tieto obete, na tento deň by sme nemali nikdy zabudnúť...  
**J.M.**

### Z OBSAHU:

Z rokovania mestského zastupiteľstva

Medaila za Náracie

Sociálna komisia bilancuje rok 2009

Hasiči varujú!

Za čistejšie mesto, zber NO

Seniori z Kunovíc u nás

Štátna škola v Súši - 5. časť

Múzeum v roku 2009

O zimnej príprave futbalistov

Výzva o grant nadácie!

Kultúra, šport, matrika...

Staroturiansky

SPRÁVDA

POZVÁNKA

**8. apríl - Spomienka na oslobodenie mesta, 15.00 h, cintorín I.**

**16. apríl - DH Boršičanka, 19.00 h, DK Javorina**

**30. apríl - Stavanie mája, 17.00 h, Námestie slobody**

## Pamätná medaila za vypálenie Náracie

V polovici augusta 2008 bol vo vypálenej obci Kalište v horách neďaleko Banskej Bystrice založený symbolický sad zo 102 ovocných stromčekov, každý z nich symbolizuje a nesie meno jednej vypálenej obce na Slovensku počas SNP. Je tam aj stromček (zelená ringlota) s označením Stará Turá-osada Náracie. Týmto aktom založilo Múzeum SNP tradíciu a zároveň neformálne Hnutie vypálených obcí Slovenska. Dňa



18. marca 2010 pozval minister obrany SR Jaroslav Baška, SZPB a Múzeum SNP v Banskej Bystrici zástupcov týchto vypálených obcí do Múzea SNP Banská Bystrica na slávnostné ocenenie pamätnou medailou ministra obrany SR.



Slávnostnému aktu predchádzalo kladenie vencov v pamätníku s vojenskými poctami. Po prečítaní rozkazu ministra obrany SR si prítomní zástupcovia obcí prevzali pamätné medaily. Prítomných pozdravil minister obrany SR Jaroslav Baška a predseda SZPB Pavol Sečkář. Silný dojem na prítomných zanechali spomienky pani Husárovej, rodáčky z obce Kalište, ktorá prežila ako 11 ročná vypálenie svojej rodnej obce...  
**Ján Mikláš**

## Spomienka na deň oslobodenia Starej Turej

Výročie oslobodenia nášho mesta -

8. apríl 1945 -

si pripomenieme spomienkou

na mestskom cintorínel

pri hroboch rumunských vojakov

vo štvrtok 8. apríla 2010 o 15. 00 h

Spomienky sa zúčastnia aj predstavitelia veľvyslanectva Rumunska na Slovensku

## Z ROKOVANIA MESTSKÉHO ZASTUPITELSTVA

XXXI. riadne zasadnutie mestského zastupiteľstva, ktoré sa konalo 25. februára 2010 otvorila o 15. hod primátorka mesta. Privítala poslancov a hostí.

V úvodnej časti rokovania boli poslanci oboznámení s informáciou o architektonickej štúdiu výstavby v lokalite Mierová ul. Na úvod prezentácie stručne predstavil štúdiu výstavby bytových a nebytových priestorov v lokalite Mierová ul. prednosta úradu, ktorý následne odovzdal slovo investorovi Ing. Smatanovi, zástupcovi spoločnosti Invest Consulting Považská Bystrica. Následne dostali slovo mladí architekti – tvorcovia štúdie, a to

Ing. Jankechová, Ing. Meliš, Ing. Michalko a Ing. Mgr. art. Pavlovič. Prezentácia bola dosť podrobná a počas nej všetci prítomní získali nové informácie a odpovede na niektoré nejasnosti týkajúce sa výstavby.

MsZ vzalo na vedomie vyhodnotenie uznesení z XXIX. mimoriadneho a XXX. riadneho zasadnutia MsZ. V rámci riešenia majetkových záležitostí MsZ schválilo nasledovné žiadosti:

- žiadosť pani Miroslavy Hlučej, bytom Stará Turá a Patrika Sadloňa, bytom Nové Mesto nad Váhom o zriadenie vecného bremena,

- žiadosť p. Mareka Gregora a manž. Lenky, bytom Stará Turá o zriadenie vecného bremena,

- žiadosť spoločnosti Enermont s.r.o. Bratislava o zriadenie vecného bremena v prospech investora ZSE a.s., Bratislava z dôvodu uloženia VN kábla,

- žiadosť Ing. Ľuboša Chudého, bytom Stará Turá o zriadenie vecného bremena.

Neboli schválené nasledovné žiadosti:

- žiadosť spoločnosti ICS Systems s.r.o., Stará Turá o odkúpenie resp. predkupné právo na odkúpenie nehnuteľnosti na Mýtnej ul. č. 558/10 v Starej Turej,

- žiadosť pána Rudolfa Baráta, bytom Bratislava o preloženie cestnej komunikácie parc. č. 14405 do pôvodnej mapovanej trasy.

Mestské zastupiteľstvo prerokovalo aktualizáciu stavu pohľadávok a záväzkov mesta Stará Turá k 31. 12. 2009 ako i jeho príspevkových organizácií Technické služby Stará Turá a DK Javorina.

Mestské zastupiteľstvo vzalo na vedomie Informatívnu správu o činnosti Mestskej polície Stará Turá, Správu o kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky za rok 2009 ako i Správu z vykonaných kontrol od XXX. riadneho zasadnutia MsZ.

Poslanci prerokovali Návrh cenníka a trhového poriadku XIX. ročníka Staroturianskeho jarmoku. Poplatky za prenájom predajného miesta sú na úrovni jarmoku v minulom roku.

Ďalej schválili návrh VZN č. 1/2010, ktorým sa mení VZN č. 5/1998-Nar. o podmienkach predaja a poskytovaní služieb na trhovách miestach a trhoví poriadok. Zákon č. 178/1998 Z.z. § 3 ods. 3 písm.c) ukladá obciam všeobecne záväzným nariadením upraviť trhové dni,

predajný a prevádzkový čas. V ust. §3 ods. 5 VZN č. 10/1998 –Nar. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach a trhoví poriadok sú stanovené trhové dni na Mestskom trhovisku v Starej Turej vo štvrtok a v sobotu.

Na základe tejto úpravy sa trhové dni budú konať v rozpätí pondelok až sobota. Dôvodom tejto úpravy bol návrh správcu Mestského trhoviska TS m.p.o., ale hlavne záujem predajcov o predaj výrobkov po dobu celého týždňa ako i záujem občanov o túto formu predaja.

Schválený bol taktiež Návrh na zariadenie obce Vaďovce do SŠÚ v Starej Turej. MsZ vzalo na vedomie materiál Prehľad platných všeobecne záväzných nariadení mesta Stará Turá vydaných v období 1991 – 2009. Keďže na internetovej stránke mesta sú k dispozícii len platné VZN od roku 2000, uložilo MsZ zverejniť všetky platné VZN aj z predchádzajúcich rokov. Mestský úrad tieto VZN musí opätovne spracovať nakoľko nie sú z technických dôvodov dostupné k okamžitému zverejneniu. Na internetovej stránke budú s najväčším predpokladom zverejnené 15. 4. 2010.

V ďalšej časti rokovania MsZ schválilo prísediaciach pre Okresný súd Nové Mesto nad Váhom na volebné obdobie rokov 2010 - 2014. Prísediacími sa stali Ing. Ján Kormoš, Mgr. Jarmila Schmidlová a Janka Trúsiková.

MsZ schválilo predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok na schválenie a realizáciu projektu „Multifunkčné ihrisko Dibrovova ul. Stará Turá“. V súčasnosti je riešené územie využívané ako verejný parčík s niekoľkými desiatkami vzrastlých stromov, detským a multifunkčným asfaltovým ihriskom. Rekonštruované „Detské ihrisko“ bude situované na tom istom mieste ako to pôvodné. Bude mať oválny tvar a obsahovať 5 herných prvkov a zostáv z tvrdého dreva – agátu. Detské atrakcie sú určené deťom od 1 roku s dozorom dospelých osoby. Celková suma projektu je 66 177,50 eura z toho spoluúčasť mesta predstavuje čiastku 14 458,59 eura.

Poslanci schválili návrh na zriadenie komisie na prešetrenie sťažnosti proti činnosti primátorky mesta Stará Turá vo veci sťažnosti sťažovateľa Ing. Štefana Medňanského, bytom Praha.

V záverečnej časti rokovania poslanci vzali na vedomie žiadosť spoločnosti BKP Holding s.r.o. so sídlom v Novom Meste nad Váhom o súhlas k umiestneniu stavby „Fotovoltaická elektrárňa“, ktorá je umiestnená v areáli bývalej kotolne Chirana. Posledným materiálom, ktorý poslanci prerokovali bol materiál Informácia o obstarávaní ÚP mesta Stará Turá a zmeny a doplnku č. 1/2009 ÚP. V súčasnosti sa zhromažďujú pripomienky a návrhy PO i FO, ktoré budú následne zapracované do ÚP, potom prebehnú jeho následné prerokovanie v mestskom zastupiteľstve.

**Mgr. Lubica Klimáčková**

# Hasiči upozorňujú

za vypalovanie porastov hrozí pokuta až do výšky 331,9 eur (10.000 Sk)!

Vážení občania jar nám pomaly klope na dvere a v nás ľuďoch sa prebúdzajú spätosť s prírodou. Tá sa v dávnejšej minulosti prejavovala aj vypalovaním starých trávnatých porastov, čo súviselo s obhospodarovaním pozemkov. Nebezpečenstvo, ktoré prináša táto každoročne sa opakujúca protizákonná činnosť ľudí je najmä v ohrození samotnej prírody ale aj v ohrození životov, zdravia a majetku nás všetkých. Následkom vypalovania sú v mnohých prípadoch požiare, ktoré majú nielen vysoké materiálne škody, ničia prírodu ale v požiarňoch štatistikách evidujeme aj straty na ľudských životoch.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Novom Meste nad Váhom chce touto cestou upozorniť na nebezpečenstvo vzniku požiarov, ktoré hrozí pri manipulácii s otvoreným ohňom pri vykonávaní prác v záhradách, na poliach ale aj pri turistických aktivitách. Každoročne spôsobujú občania v tomto období veľa požiarov tým, že vypalujú suché trávnaté porasty, spaľujú organické horľavé látky v blízkosti lesných pozemkov, zakladajú ohne a fajčia na miestach, kde sú horľavé látky.

Preto Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Novom Meste nad Váhom vyzýva občanov na dodržiavanie ustanovení zákona č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ochrane pred požiarom) a informuje, že fyzická osoba (každý občan) nesmie:

- FAJČIŤ ALEBO POUŽÍVAŤ OTVORENÝ PLAMEŇ NA MIESTACH SO ZVÝŠENÝM NEBEZPEČENSTVOM VZNIKU POŽIARU,
- VYPALOVAŤ PORASTY BYLÍN, KRÍKOV A STROMOV,
- ZAKLADAŤ OHŇ V PRIESTOROCH ALEBO NA MIESTACH, KDE MÔŽE DÔJSŤ K JEHO ROZŠÍRENIU.

Ďalšou činnosťou pri práci v záhradkách je v tomto období spaľovanie horľavých látok na hromadách, ktoré zákon o ochrane pred požiarom upravuje v príslušných ustanoveniach. Právnické osoby a fyzické osoby - podnikatelia môžu podľa zákona o ochrane pred požiarom spaľovať horľavé látky na základe písomného súhlasu (vydaného rozhodnutia) príslušného okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru, čím nie sú dotknuté ustanovenia osobitných právnych predpisov.

Pokiaľ idú spaľovať organické horľavé látky (konáre, lístie a pod.) občania, je potrebné vykonať základné protipožiarne opatrenia – spaľovať postupne na malých hromadách, zabezpečiť priestor a okolie spaľovania, pripraviť si protipožiarne náradie a hasebné látky na uhasenie ohniska, zdržiavať sa trvale na mieste spaľovania a dôkladne uhasiť ohnisko.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Novom Meste nad Váhom OR HaZZ v MNMV upozorňuje občanov, že podľa legislatívy o ochrane pred požiarom je potrebné aby každé spaľovanie ohlásili ešte pred začatím spaľovania na príslušnú hasičskú stanicu podľa miesta spaľovania (HS Nové Mesto nad Váhom 032/771 2223, HS Myjava 034/621 2222, linka tiesňového volania 150).

mjr. Ing. Juraj Novotný, OR HaZZ v MNMV

## Po šesťdesiatich piatich rokoch

V prvých marcových dňoch t. r. v našich osadách Nárce a Hlavina ešte vládne zima. Za tých nemálo desaťročí bolo všelijako- aj horšie, chladnejšie, ale i „jarnejšie“. Najhoršie ale určite bolo na jar v roku 1945. Prvé marcové dni priniesli smrť a oheň, akoby odplatu za boj v Cetuni. Popolom ľahlo šesť domov v Nárce a v nich bolo za živa upálených pravdepodobne 9 partizánov- už sa sotva niekedy dozvieme ich presný počet, mená a národnosť- skončili v zoznamoch „nezvestných v II. svetovej vojne“. Smrteľné výkriky z horiacich domov sa niesli dolinou k Topoleckej...

V Hlavine vyhasli guľkou okupanta životy Martina Kostelného, jeho syna Pavla a 16-ročného Miška Medňanského. A to už bol front naozaj „za humnami“ - do oslobodenia zostával mesiac a 4-5 dní ...

Tieto miesta sú trvalými miestami spomienok obyvateľov nášho mesta- predovšetkým na výročie týchto smutných udalostí a v auguste na výročie SNP. Dňa 3. marca t. r. si predstavitelia nášho mesta a ZO SZPB kyticami kvetov uctili pamiatku obetí spred 65-ich rokov.

J. Mikláš



## Činnosť sociálnej a bytovej komisie v roku 2009

Komisia sa skladá z 11 členov: Bublavá Júlia, Sadloňová Eva, Trúsiková Janka, Stančíková Elena, Hornová Viera, Robeková Vlasta, Lužná Jarmila, Mockovčiaková Alena, Zapletalová Viera, Zaťková Zdenka, Galovičová Lívia. Počas roku mala komisia 12 zasadnutí, z toho 2 mimoriadne. Jedno zasadanie sa uskutočnilo v ZOS pri príležitosti októbra – mesiaca úcty k starším, ktorého sa zúčastnila p. primátorka, opatrovatelky - pracovníčky MsÚ a členky komisie. Spoločne s klientmi zariadenia ZOS sme si posedeli pri výbornom guláši, ktorým nás pohostili domáci, opatrovatelky pripravili sladké dobroty a pri pohári vína sme si s Paľkom Bakom zaspievali ľudové piesne. Spoločne sme prežili príjemné popoludnie.

Začala som spomienkou na veselšiu časť práce našej komisie i keď naša práca sa väčšinou týka zložitých bytových, finančných alebo vzťahových situácií. Keďže členmi komisie sú i pracovníci oddelenia školstva a sociálnych vecí a majetkového oddelenia, naša spolupráca je živá a aktívna. Spoločne hľadáme najvhodnejšie riešenia z pohľadu možností jednotlivých oddelení MsÚ, ale i možností z pohľadu platnej miestnej alebo štátnej legislatívy.

Jednou z nosných činností komisie je odsúhlasovanie jednorázových sociálnych dávok, ktoré sú schvaľované podľa VZN č. 7/2008. Tieto finančné prostriedky sú vyčlenené v rozpočte mesta a pomáhajú riešiť nepriaznivú sociálnu situáciu rodín alebo jednotlivcov žijúcich v našom meste. V roku 2009 bola poskytnutá pomoc 28 rodinám v celkovej výške 4 000 eur. Po dôkladnom zvážení členkami komisie bolo 8 žiadostí zamietnutých.

Súčasťou činnosti komisie je i výber užívateľov obecných bytov, ale i riešenie problémov súvisiacich s nájomníkmi. Počas roku 2009 sme mali predvolaných 12 osôb, s ktorými sme riešili väčšinou bytové, platobné a vzťahové problémy. Vplyvom hospodárskej krízy niektorí užívatelia obecných bytov stratili prácu a novú hľadajú ťažko, preto v poslednom období musíme situáciu riešiť i navrhnutím ukončenia podnájomnej zmluvy z dôvodu neplatenia nájomného. Možno vplyvom iných problémov a povinností sa nám často opakujú situácie, že nájomníci si nepodajú včas žiadosti o predĺženie nájmu, napriek tomu, že v podmienkach nájomných zmlúv je ukončená i táto povinnosť. Nezodpovednému podnájomníkovi taktiež hrozí ukončenie zmluvy.

V marci sa komisia zapojila do humanitárnej zbierky pre OZ Broumov. Zbierka sa stretla s veľmi pozitívnym ohlasom, vyzbieralo sa 27 vriec šatstva. V decembri členky komisie zorganizovali a zároveň prispeli na individuálnu zbierku pre rodinu v sociálnej núdzi. Podarilo sa nám vyzbierať 191 eur, rodine sme prispeli tiež oblečením a potravinami.

## Charitatívny fond mesta

Tento fond mesta je tvorený dobrovoľnými finančnými príspevkami fyzických a právnických osôb a cieľom fondu je prispieť ľuďom žijúcim v Starej Turej v ťažkej sociálnej situácii. V októbri 2009 boli prijaté nové zásady pre poskytnutie sociálnej pomoci, ktoré boli rozšírené o situácie, ktoré vyplývajú z praxe počas existencie fondu.

### Príjem do charitatívneho fondu v roku 2009

Zbierka počas Plesu mernej techniky	497,38 eur
Dar od p. primátorky Ing. Halinárovej	332,00 eur
Nadácia PONTIS	907,00 eur
Zbierka do charity a predaj vianočného punču počas Vianočného trhu	1 210,30 eur
Finančný dar od firmy EUR-MED	1 000,00 eur
Celkový príjem počas roku 2009	3946,68 eur
Použitie charitatívneho fondu v roku 2009	
Pomoc 5-tim rodinám v sociálnej núdzi	836,20 eur
Príspevok pre 7 detí s ŤZP na nákup pomôcky	1 162,00 eur
Príspevok pre 6 detí s ŤZP na liečebný pobyt	798,00 eur
Detský letný tábor pre 11 detí z rodín v sociálnej núdzi	1 258,34 eur
Celková pomoc z fondu počas roku 2009	4 054,54 eur

Počas roku 2009 sme postupne získali 3 039,68 eur, a vďaka vypracovanému a schválenému projektu sme od Nadácie PONTIS získali financie (907 eur) na úhradu detského letného tábora pre deti zo sociálne odkázaných rodín. Snažili sme sa predovšetkým pomôcť a podporiť rodiny s deťmi s ŤZP, ale umožnili sme stráviť zaujímavý prázdninový týždeň i deťom, ktorým rodičia podobný pobyt nemôžu uhradiť.

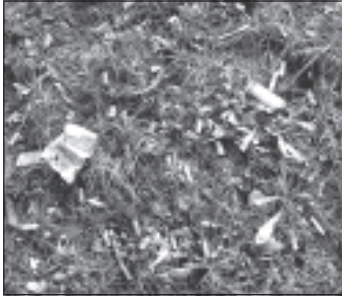
Financiami, ktoré získame sa snažíme pomôcť a podporiť rodiny v našom okolí, ktoré túto pomoc potrebujú. V závere chcem vyjadriť úprimné poďakovanie všetkým, ktorí prispeli do nášho fondu.

Pre tých, ktorí by sa rozhodli finančne podporiť fond ponúkame číslo charitatívneho účtu: 188 0593 151/0200

Júlia Bublavá, predsedníčka komisie pre sociálne veci a bývanie

# Dni jarnej čistoty začínajú 6. apríla

JARNÁ KAMPAŇ ZA KRAJŠIE MESTO



Aj takýto pohľad sa nám neraz naskytne na trávnikoch pod balkónmi alebo priamo pri vchode po zime. Pracovníci Technických služieb Stará Turá budú hrabať trávniky a čistiť verejné priestranstvá, avšak nie je v našich silách aby sme stihli vyhrabať aj trávniky prislúchajúce k činžiaku.

Preto si Vás dovoľujeme požiadať a vyzvať k pomoci pri jarnej čistote mesta v dňoch 6.apríla až 16.apríla 2010. Nenáročnou prácou prispejete ku krajšiemu vzhľadu okolia prislúchajúceho k Vášmu činžiakovi, rodinnému domu, obchodu... V prípade, že si zorganizujete brigádu v rámci vášho domu, venujte pozornosť čistote trávniku, športoviska, chodníka pri Vašom dome.

Mimoriadny odvoz smetí a odpadu po čistení Vám poskytnú TECHNICKÉ SLUŽBY, tel. č. 032/ 776 32 15, 032/ 776 32 59.

Vopred ďakujeme za pochopenie a prejavovaný vzťah k svojmu mestu. V prípade, že budete odpad z hrabania dávať na kôpky, umiestnite ich čo najviditeľnejšie, aby sa nestalo, že zostanú nepovšimnuté.

## V rámci jarného upratovania organizujeme:

1. zber veľkorozmerného odpadu
2. zber biologického odpadu
3. zber nebezpečného odpadu

## **1. ZBER VEĽKOROZMERNÉHO ODPADU pre rodinné domy a príslušné časti**

V dňoch od utorka 6. apríla do piatku 16. apríla 2010 budú Technické služby Stará Turá rozmiestňovať na území mesta veľkoobjemové kontajnery. Do veľkoobjemového kontajnera je možné ukladať veľkorozmerný odpad ako napríklad starý nábytok (najlepšie demontovaný, aby zaberal čo najmenej miesta v kontajneri), koberce, matrace a iné.

Je zakázané ukladať do týchto kontajnerov, ako aj mimo nich nebezpečný odpad (farby, rádiá, televízory, batérie, neónové trubice, žiarovky a žiarivky, oleje), biologický odpad (tráva, konáre, listie).

Dňa 16. apríla (piatok) sa budú dni jarnej čistoty končiť a kontajnery sa budú zo stanovišť sťahovať. Po uplynutí vyhláseného termínu zberu veľkoobjemového odpadu je zakázané ďalšie ukladanie odpadu na miesta, kde boli umiestnené veľkoobjemové kontajnery. Takéto ukladanie odpadu bude považované za vytváranie čiernych skládok a bude postihované ako porušenie VZN o odpadoch a zákona o odpadoch.

Ak nestihnete v tomto termíne využiť zber veľkorozmerného, biologického alebo nebezpečného odpadu, môžete tento odpad vynášať celoročne do zberného dvora

Adresa a prevádzkové hodiny zberného dvora:

Holubyho 21 (bývalá tehleňa)

**PO - PIA: 07:00 - 13:30**

**STREDA: 07:00 - 17:00**

## Rozmiestnenie kontajnerov počas dní jarnej čistoty od 6.-16 apríla 2010:

- Trávniky - pri bývalom obchode
- Súš - pri autobusovom oťoči
- Topolecká - pri bývalom kultúrnom dome
- Papraď - pri odbočke na Podlipovec
- Durcova dolina - pri zástavke
- Drgoňova dolina - oproti požiarnej cvičisku
- Černochoch vrch - na autobusovom oťoči
- \* SSt. Turá - Kujanovec
- \* SSt. Turá - Drahý
- \* SSt. Turá - Sídlisko nad Chiranou
- \* SSt. Turá - Chrásnatá
- \* SSt. Turá - Dom Kultúry

V prípade naplnenia kontajnera alebo iných nejasností prosím kontaktujte 0905 254 350, 032/ 776 32 15

## **2. JARNÝ ZBER BIOODPADU PRE RODINNÉ DOMY**

Od 6. apríla do 16. apríla 2010 môžete vykladať biologický odpad pred

Váš dom. Dbajte na to, aby biologický odpad bol vytriedený. Konáre ukladajte samostatne a skrátene. Drobnejší biologický odpad ukladajte do vriec. Zmiešaný biologický odpad sa nebude odvážať!!!

## **3. ZBER NEBEZPEČNÉHO ODPADU = ZBAVME SA NEBEZPEČNÉHO ODPADU BEZPEČNE**

**17. apríla 2010**

Technické služby organizujú tento jarný zber, kde budú mať všetci občania možnosť bezplatne sa zbaviť napr. starých televízorov, autobaťérií, chladničiek, olejov, žiariviek, a pod. Takýto odpad sa nesmie zmiešavať s domovým odpadom.

Podmienky tohto zberu:

- Odpad s obsahom škodlivín bude odobieraný len od občanov mesta a osád a nie od podnikateľských a iných organizácií. Tieto si musia uzavrieť vlastné zmluvy s odberateľom, ktorý má na túto činnosť autorizáciu.

- Odpad je potrebné priniesť len v deň a hodinu zberu, nie je ho možné nikde uskladňovať.

- Pri preberaní odpadov bude prítomný zástupca TECHNICKÝCH SLUŽIEB, ktorý vylúči nevhodné odpady.

- Zoznam vytriedených odpadov z domácností s obsahom škodlivín: chladničky, mrazničky, televízory a iný elektroodpad, batérie, akumulátory, drevo obsahujúce nebezpečné látky, odpady z vymetania komínov...

### **Dátum a čas zberu odpadov s obsahom škodlivín: 17.4.2010**

Stará Turá	09.00 - 13.00	parkovisko za Domom kultúry Javorina
Trávniky	09.30 - 09.50	pri obchode
Súš	10.00 - 10.20	pri autobusovom oťoči
Topolecká	10.40 - 11.00	pri KD
Košťalova dol.	11.10 - 11.20	pri dome p.Černáka
Papraď	11.30 - 11.50	pri obchode, pri požiarnej zbrojnici
Durcova dolina	12.00 - 12.15	pri zástavke
Drgoňova dolina	12.20 - 12.40	oproti požiarnej cvičisku
Černochoch vrch	12.45 - 13.00	pri autobusovom oťoči

### **Využite teda tento zber v čo možno najhojnejšom počte!**

Upozorníte i svojich blízkych, susedov, priateľov, ktorí možno ešte nevedia o tejto možnosti!

Zbavte sa všetkých prebytočných a zdraviu škodlivých odpadov! V nemalej miere tak prispejete k zlepšovaniu životného prostredia.

Nakoniec už len vďaka všetkým občanom, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom prichinia o čistejšie, krajšie a teda príjemnejšie prostredie v našom mestečku a pri našich domoch.

Nasledujúci zber bude znovu na jeseň a termín včas oznámime.

**TSST, Straková**

## **Zákon o odpadoch zakazuje spaľovať odpady**

Blíži sa jarné obdobie a s ním spojené upratovanie v záhradách. V minulosti bolo zvykom, že sa spálilo, čo sa spálilo dalo.

Zákon o odpadoch však nedovoľuje spaľovať odpad zo záhrad. Hovorí o tom § 18 ods. 3 pís. m) zákona o odpadoch: „zakazuje sa zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a z parkov vrátane odpadu z cintorínov a z ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, ak sú súčasťou komunálneho odpadu.“ Za zneškodňovanie odpadov sa v zmysle tohto zákona považuje i spaľovanie.

Toto ustanovenie zákona o odpadoch sa premietlo i vo Všeobecne záväznom nariadení Mesta Stará Turá č. 4/2006 O vytváraní zdravého životného prostredia a o zeleni na území mesta Stará Turá. V § 5 sa tiež hovorí o zákaze vypaľovania trávy, spaľovaní komunálneho a biologicky rozložiteľného odpadu pri rodinných domoch, záhradách, sadoch, poliach.

Ani podľa občianskeho zákonníka nikto nesmie nad mieru prípustnú pomerom obťažovať susedov hlukom, prachom, popoľčekom, dymom, parami, plynmi. Ak v rodinných domoch kúrime odpadom, porušujeme i občiansky zákonník. Do kotla teda nepatria plasty, guma, umelé vlákna, drevotrieska. Pri nedokonalom horení vzniká veľa škodlivých plynov a takýto odpad nie je ani veľmi výhrevný.

V skutočnosti sú tieto zákony vyústením poznania stavu znečistenia našej planéty ľudskou činnosťou. Toto sprísňovanie sa netýka len občanov, ale i firiem, ktorým sa tiež sprísňujú limity emisií. Toto všetko sa deje pre dobro nás i budúcich generácií.

**Mgr. Jarmila Knapová, Odd. výst., ÚP a ŽP MsÚ Stará Turá**

# Kalendárium

## Haiku

Len nezamknuté  
dvere môže niekedy  
odchýliť osud.

**Matej I. Korvín Huňady** (23.2.1443 Koložvár – 6.4.1490 Viedeň), najvýznamnejší člen Huňadyovcov, uhorský šľachtic. a panovník rodu sedmohradského pôvodu. Bol uhorským kráľom, českým kráľom, bojoval s Turkami, s Jurajom z Poděbrad, Vladislavom II. R.1465 založil bratislavský Akademiu Istropolitánu. Za zľapanie husitského hajtmána Švehlu v r. 1467 kráľ Matej St. Turú oslobodil od daní a povýšil ju na slobodné mesto. Od jeho úmrtia uplynulo 520 rokov.

**Štefan Klimáček** (6.8.1834 Stará Turá, U Klimáčkov - 19.4.1900 Mošovce), učiteľ, obchodník s bryndzou, brat Michal Klimáček, manželka Karolína, rod. Šimková, syn Alexander. Bol asi prvým učiteľom na evanjelickej cirkevnej škole na Papradi. Neskôr obchodoval s bryndzou. Po narodení syna Alexandra rodina odchádza bývať do Mošoviec. Uplynulo 110 rokov od jeho úmrtia.

**Ivan Polonský** (4.4.1945 Hubina - 21.2.1987 Modra), keramikár. Otec Mikuláš, riaditeľ štátnej školy v Durcech doline, matka Alžbeta, rod. Macková, manželka Jarmila, rod. Sabová. Základné vzdelanie získal na Starej Turej, ďalej študoval v Trenčíne, na Stavebnej fakulte SVŠT v Bratislave. Bol výtvarník v slobodnom povolání v Modre. Keramikou

dotváral exteriér a interiér. Je tomu 65 rokov, čo sa narodil.

**Andrej Pullmann** (30.8.1843 Sobotište - 18.4.1930 Sobotište), staroturiansky rímskokatolícky kaplán, radošínsky farár a dekan, národný činiteľ, publicista. Študoval na Gymnáziu v Trnave, teológiu v Seminári sv. Štefana v Ostrihome, vysvätený bol za kňaza. Kaplán v St. Turej popri dekanovi Jánovi Zimmermannovi. Žil myšlienkou národného obrodenia, zlepšenia sociálnych podmienok kňazov. Spoluzakladateľ Pomocnej pokladnice. Uplynulo 80 rokov od jeho úmrtia.

**Emanuel Roháček** (21.12.1908 Stará Turá - 2.4.1990 Beniakovce), učiteľ, kantor, výtvarník, otec Michal, manželka Barbora, rod. Halásová. Učiteľské štúdium absolvoval v Košiciach. Učil v Beniakovciach, viedol spevokol, dychovku. Po r.1945 bol školský inšpektor, riaditeľ. Bol suspendovaný za pomoc skupine Modrého kríža, odchádza do rodiska, kde je kantorom. Neskôr sa vrátil späť. Od jeho úmrtia uplynulo 20 rokov.

**Alfonz Ščepko** (16.11.1910 Podolie n. Dudváhom - 17.4.1980 Stará Turá), staroturiansky rímskokatolícky kňaz, dekan. Maturoval na Gymnáziu v Novom Meste n. V., teológiu študoval na Vysokej bohosloveckej škole v Trnave, Prahe a Olomouci, r.1934 bol vysvätený za kňaza. Od r. 1938 na St. Turej kaplán, potom dekan novomestského distriktu. Venoval sa mládeži, renoval chrám, vybudoval novú faru. Je tomu 30 rokov, čo zomrel. **gek**

## Ocenenie putovalo aj do Starej Turej Veriť, milovať, pracovať

Výročia v behu nášho života majú nezastupiteľné miesto. Sú sprevádzané aj retrospektívnymi pohľadmi. Pri nich sa zamýšľame nad radosťami a starosťami...



V minulom období sa stretli členovia Spoločnosti M. R. Štefánika v Piešťanoch na slávnostnej spomienke. Pripomenuli si 20 rokov trvania Spoločnosti M. R. Štefánika.

SMRŠ bola ustanovená 24.februára 1990 v Národnom dome Štefánikovom v Brezovej pod Bradlom v preplnenej sále za účasti vyše 300 záujemcov a ideove nadviazala na medzivojnovú Štefánikovu spoločnosť, založenú Vavrom Šrobárom.

Súčasnou spomienkovej slávnosti bolo aj odovzdávanie čestného členstva osobnostiam, ktoré uchovávajú dobré meno Slovenska doma i v zahraničí.

Čestné členstvo bolo udelené hercovi L. Chudíkovi, bratom I. P. Šestákovi z Doprastavu, podpredsedovi SMRŠ

J. Iždinskému, kozmonautovi I. Bellovi, profesorovi Š. Lubymu, primátorovi mesta Brezna V. Faškovi, bývalému primátorovi mesta J. Demianovi, historikovi V. Háblvi, historikovi J. Jablonickému, populárizátorovi letca K. Steskému.

Dekrét dostali in memoriam aj zakladajúci členovia SMRŠ v Starej Turej, Karol Pšenica a učiteľka Anna Slezáčková, diplomát V.Valach, bývalý riaditeľ LO v Trenčíne A. Žigo, letecký inštruktor L. Jambor.

Milým hosťom spomienkovej slávnosti bol aj podpredseda vlády Dušan Čaplovič, ktorý prevzal od predsedu Nadácie MRŠ J. Fúska Pamätnú plaketu L. Weissovej a M. R. Štefánika.

Na záver spomienkovej slávnosti bol kultúrny program v ktorom najväčší dojem zanechal dievčenský spevácky zbor Mladost z Turčianskych Teplic.

Sme radi, že medzi ocenenými boli aj bývalí členovia nášho mesta, Anna Slezáčková a Karol Pšenica, ktorí takým príkladným spôsobom zanechali svedectvo svojej práce aj pre nastávajúce generácie. Ocenenia prevzali ich rodinní príslušníci: manželka F. Pšenícová (foto č. 1) a dcéra J. Slezáčková (foto č. 2)

Text a foto Vladimír Brezinský



## PROGRAM MALÝCH KOMUNITNÝCH GRANTOV 2010

### Výzva na podávanie žiadostí o grant

Nadácia ŽIVOT je nezisková mimovládna organizácia, ktorej poslaním je zvyšovať a zveľaďovať kvalitu života všetkých ľudí mesta Stará Turá a blízkeho okolia a vytvárať priestor, kde sa práca a schopnosti jedných stretávajú s finančnou pomocou druhých.

Nadácia bola zriadená za účelom podpory rozvoja neziskových činností v Starej Turej a okolí v oblasti kultúry, športu, zdravotníctva, školstva, humanitných akcií a prispievania k všeobecnému zlepšeniu kvality života obyvateľov Starej Turej a okolia.

Nadácia ŽIVOT a Detská organizácia Fénix Stará Turá vyhlasuje 2.kolo Programu malých komunitných grantov na rok 2010.

### CIELE PROGRAMU

Nadácia podporí aktivity, ktoré budú viesť k skvalitneniu a obohateniu voľnočasových aktivít detí a mládeže.

Podporované aktivity môžu byť z nasledovných oblastí: ochrana a podpora zdravia; prevencia a liečba drogových závislostí; podpora športu; zachovanie kultúrnych hodnôt.

Najmä aktivity zamerané na zatriaktivnenie ponuky krúžkov a organizácií, ktoré sa pravidelne venujú deťom s cieľom pritiahnúť ďalšie deti a rozšíriť členskú základňu, pripraviť podmienky na celoročnú prácu s deťmi.

Prednosť budú mať projekty, ktoré umožnia zapojenie čo najväčšieho počtu detí prípadne mládeže a možnosť opakovania akcie, najmä činnosti.

### PROGRAM JE URČENÝ:

- pre formálne aj neformálne dobrovoľnícke skupiny, krúžky, kluby, ktoré pracujú s deťmi a mladými ľuďmi
- pre vrstovnícke skupiny, ktoré pripravujú aktivity pre svojich rovesníkov
- pre dobrovoľníkov, ktorí sa vo svojom voľnom čase venujú pravidelne deťom a mládeži

### KRITÉRIA:

- projekt je určený vekovej skupine do 26 rokov
- projekt sa realizuje v komunite na lokálnej úrovni
- aktivity skupiny môžu mať pravidelný alebo nepravidelný charakter
- celková výška nákladov na projekt nie je obmedzená, max. výška grantu na jeden projekt, ktorú je možné žiadať od nadácie nie je stanovená, obvyklá výška grantu je do 500 eur,
- grant v zásade nesmie byť použitý na investície - posudzuje sa individuálne v súvislosti s požiadavkami projektu
- finančné krytie zo zdrojov nadácie nesmie presiahnuť 90% celkovej sumy projektu – 10% zdrojov musí byť z vlastných zdrojov (musí byť finančný)
- financie budú záujemcom poukázané naraz

### AKO ZÍSKAŤ PODPORU Z PROGRAMU:

- všetci záujemcovia o program a podporu majú možnosť informovať sa u koordinátora projektu a v informačnej kancelárii mesta
- záujemcovia o finančnú podporu spracujú projekt a pošlú ho na adresu koordinátora projektu
- správna rada rozhodne o udelení grantu
- s predkladateľmi schválených grantov sa uzavrie zmluva
- po ukončení projektu zodpovedný realizátor vypracuje hodnotenie projektu a predloží ho koordinátorovi projektu
- Uzavierka prijímania projektov: 14.05.2010
- Trvanie projektu: 1.06.2010 - 30.09.2010
- Predloženie záverečnej správy: do 30.10.2010

Bližšie informácie k vypracovaniu a podaniu žiadostí o grant dostanete u koordinátora Programu malých komunitných grantov: Ing. Ivety Petrovičovej 032 746 1625; 0915 984308 e-mail: financne@staratura.sk v pracovných dňoch.

Formuláre sú k dispozícii na webovej stránke mesta Stará Turá: [www.staratura.sk/nadacia-zivot](http://www.staratura.sk/nadacia-zivot).

Ing. Petrovičová, správca nadácie

# Zdržiavaš? Tak plať!

I keď nás to rozčuľuje, už sme si pomaly zvykli, že dnes časť našich príjmov ide na poplatky. Poplatky v bankách, poplatky v zdravotníctve, poplatky na úradoch, poplatky na cestách, poplatky za všetko, čo by sme chceli, za všetko, čo už máme i za všetko, čoho by sme sa chceli zbaviť. Chceš ísť na školu? Zaplať! Chceš ísť na diaľnicu? Zaplať! Chceš mať psa? Zaplať! Chceš, chceš, chceš? Plať, plať, plať! A za čo že platíme? Niekedy vraj za zlepšenie kvality služieb (vraj), niekedy, ako sa hovorí, „ani srnky netuša“.

Dáte do banky svoje vlastné peniaze a celkom iste si pomyslíte, ako banka musí byť rada, že ste si vybrali práve ju. Veď vaše peniaze jej zarábajú. Ó áno, banka je veľmi rada, no aby bola ešte radšej, vyťahne od vás poplatok za hotovostný vklad. Nezmyselné? Prínajmniej

šom zvlášťne. A za čo platíte? Vraj za to, že rátať peňazí zdržiava pracovníkov v banke od práce s klientom (a ja som si vždy naivne myslela, že i rátať peňazí klienta je práca s klientom).

Budúci študent si podá prihlášku na vysokú školu a musí zaplatiť nemalý poplatok vo výške niekoľko desiatok eur. Za čo? Vraj za administratívne úkony spojené s touto prihláškou, ktoré zdržiavajú pracovníkov študijného oddelenia od práce na svojom oddelení (a ja som si vždy naivne myslela, že i tento úkon je súčasťou práce zamestnancov študijného oddelenia).

Prídete do ambulancie počas pracovnej doby so žiadosťou o recept na lieky, ktoré pravidelne užívate a okrem receptu si odnášate i potvrdenie, že ste zaplatili poplatok 1,- euro. Za čo? Za to, že zdravotnícky personál tento úkon zdržiava

od práce s pacientmi (a ja som si naivne myslela, že vydávanie receptov je súčasťou práce s pacientom). (V tomto prípade neobstojí ani dôvod, že ide o prednostné vyšetrenie, lebo ako sa vo svojej tlačovej správe zo dňa 9. 10. 2009 vyjadruje Ministerstvo zdravotníctva: *Prednostné poskytnutie zdravotnej starostlivosti nie je o platbe za výmenný lístok či vypísaní receptu bez čakania, ale o samotnom výkone – teda o poskytovaní zdravotnej starostlivosti pacientovi v ambulancii*).

Nuž čo, treba sa vyrovnáť so situáciou, že poplatky sa stali každodennou súčasťou nášho života a že to, čo bolo kedysi samozrejmosťou a súčasťou pracovnej náplne alebo znakom dobrej vôle či ochoty, je dnes biznisom. Len sa trochu obávam toho, že ak to takto pôjde ďalej, čakajme v najbližšej dobe napr. poplatok u mäsiara za to, že

nám bude ochotný nakrájať salámu (možno ho to večne krájanie začne zdržiavať od práce so zákazníkom) alebo poplatok v autobuse za to, že nám vodič zastaví na zastávke (pretože ho to neustále zastavovanie a otváranie dverí kvôli pár cestujúcim musí neskutočne zdržiavať od šoférovania). Nezaplatisť? Dostaneš salámu vcelku. Nezaplatisť? Naskakuješ a vyskakuješ za jazdy.

Mám pocit, že i ja, ako riaditeľka CVČ by som mala v rámci udržania kroku s dnešnou dobou pomaly rozmyšľať nad zavedením nejakých nových poplatkov v CVČ. Čo napr. taký poplatok za pomoc s obliekaním malých detí alebo poplatok za priskorý príchod dieťaťa na krúžok alebo poplatok za oneskorený príchod rodiča pre dieťa. Že je to hlúposť? Možno, ale viete, ako ma táto práca s deťmi zdržiava od práce s deťmi? **Věra Teplíková**

## Z Centra voľného času Stará Turá

### Čo sme zažili od polovice februára do polovice marca 2010?

• Vo štvrtok 18. 2. v DK Javorina ukázala svoje tanečné umenie cévečkovská orientálna skupina ASHRAT, ktorú do svojho programu prizvala ZUŠ. Ich závojový tanec zhladilo niekoľko stoviek detí.

• V piatok 19. 2. sme pre žiakov 9. ročníka pripravili v rámci výukových programov besedu pod názvom DROGY.

• Piatky 19. 2. a 5. 3. boli dňami ďalších zasadnutí Detského parlamentu mesta Stará Turá (viac v príspevku v parlamente).

• Jarné prázdniny v CVČ prebiehali v znamení majstrovstiev detí ZŠ. V týždni od 22. do 26. 2. sa v cévečku v dopoludňajších hodinách vystriedalo 110 detí (čo bola zatiaľ rekordná účasť na majstrovstvách), ktoré prišli zabojovať o tituly majstrov a vicemajstrov. A tu sú výsledky jednotlivých súťaží:

**Majstrovstvá detí ZŠ v šípkach 2010:** Majster: Jakub Kolár 5.C, I. vicemajster: Jakub Močko 7.A, II. vicemajster: Klára Maťková 4.D

**Majstrovstvá detí ZŠ v kolkoch 2010:** Majster: Ivan Galbavý 7.A, I. vicemajster: Jozef Dedík 6.C, II. vicemajster: Andrej Woznica 8.A

**Majstrovstvá detí ZŠ v „človeče“ 2010:** Majster: Dominik Hornáčik 5.A, I. vicemajster: Miloš Radena 8.A, II. vicemajster: Karel Očenášek 5.A

**Majstrovstvá detí ZŠ v scrabble 2010:** Majster: Juraj Maťko 8.C, I. vicemajster: Lenka Kolárová 9.A, II. vicemajster: Vladka Vávrová 4.C

**Majstrovstvá detí ZŠ v skladaní puzzle 2010:** Majster: Adam Miko 5.C, I. vicemajster: Michal Stančík 8.A, II. vicemajster: Lenka Kolárová 9.A

Vítazom blahoželám a ostatným deťom ďakujeme za účasť. Poďakovať sa patrí i kolkárskemu klubu za pomoc a bezplatné zapožičanie kolkárne, a hotelu LIPA, ktorý do všetkých súťaží venoval bohaté ceny a občerstvenie pre deti.

• Sobota 27.2. bola v CVČ venovaná starším záujemcom o spinning. V spolupráci s M-bike clubom z Myjavy sme dopriali takmer 40 športovcom a športovkyniam niekoľko hodín aktívneho oddychu.

• V piatok 12.3. svetlo sveta uzrela ďalšia Morena. I keď sa deťom v tomto roku veľmi vydarila, dlho si na svete nepobudne. Skončí tak ako všetky jej predchodkyne – v staroturianskom potoku na podujatí Víťanie jari.

### Čo pripravujeme v mesiaci apríl 2010?

• Veľkonočné prázdniny v CVČ: Počas veľkonočných prázdnin sa vo štvrtok 1.4.2010 deti ZŠ môžu tešiť na tradičný turnaj v šípkach „**O veľkonočného zajaca**“ (začiatok o 10.00 hod) a turnaj v stolnom futbale „**O veľkonočné vajičko**“ (začiatok o 12.00 hod). Podmienkou: vhodná obuv na prezutie.

Štvrtok 1.4. je i Dňom bláznov a k tomuto dňu ponúkame deťom možnosť zapojiť sa do fotografickej súťaže **Najextravagantnejší účes**. Úlohou je, vytvoriť na svojom príbuznom, známom alebo i sám na sebe účes, ktorý vzbudí pozornosť, odfotiť svoj výtvor a fotku poslať na e-mailovú adresu [cvcest@post.sk](mailto:cvcest@post.sk). Táto súťaž nie je vekovo obmedzená. Podmien-

ky: súťažiaci musí byť Staroturianec a fotografia musí prísť na adresu CVČ do utorka 6.4. do 15.00 hod. s menom autora a kontaktom.

V utorok 6.4. v CVČ radi privítame deti ZŠ, ktoré by si chceli vyskúšať zahrať **tenis na hracej konzole NINTANDO Wii**. Začiatok turnaja v tenise je o 10.00 hod. Podmienkou: prezuvky.

Počas prázdnin zároveň bežia všetky záujmové krúžky podľa rozvrhu.

• V stredu 7.4. sa pridá CVČ k stovkám organizácií na svete a rôznymi akciami pripomenie deťom **Svetový deň zdravia**.

• V piatok 9.4. sa uskutoční ďalšie **zasadenie Detského parlamentu mesta Stará Turá**.

• Sobota 10.4. bude v znamení športových výkonov, pretože pripravujeme pre deti ZŠ **Turnaj v bedmintone**. Akcia sa uskutoční v telocvični ZŠ na Komenského ulici a začiatok bude o 9.30 hod. Treba si priniesť vhodnú obuv na prezutie a prípadne i vlastný bedminton (nie je podmienkou).

• Environmentálne oddelenie pripravilo v rámci svojich aktivít pre deti **Besedu s chovateľom leguánov**. Záujemcovia alebo začínajúci chovatelia týchto exotických tvorov môžu prísť na besedu v pondelok 12.4. o 15.00 hod do CVČ.

• Veľké podujatie pre škôlkarov a deti 1. ročníka ZŠ pripravuje CVČ ku **Dňu Zeme 22.4.** Počas dopoludňajších hodín prebehne v areály CVČ niekoľko akcií zameraných na propagáciu sviatku Zeme a na ekologickú výchovu. Okrem náučných a zábavných hier a súťaží sa deti sa budú snažiť vytvoriť čo najdlhšieho hada Peta a súčasťou aktivít bude i zber tetrapakových obalov z mlieka a džúsov. Blížšie informácie sa dozviете z plagátov.

**Věra Teplíková, CVČ Stará Turá**

### SPRÁVY Z DETSKÉHO PARLAMENTU MESTA STARÁ TURÁ

V mesiaci február sme si my, staroturianske deti založili Detský parlament mesta Stará Turá (ďalej len DP). Pri vzniku bol záujem a myšlienka dvoch dievčat *Gabriely Bajjaniovej* a *Patricie Pavlovičovej*. DP zatiaľ nemá stanovený presný počet členov, no má už schválené stanovy a zvolených zástupcov. Jeho predsedom je *Miroslav Sobotka*, podpredsedom *Filip Trnka*, hovorkyňou *Patrice Tomisová* a zapisovateľkou *Renáta Galbavá*. Koordinátorkou celého projektu je p. *Věra Teplíková*. DP má 3 výbory - výbor pre voľný čas, výbor pre školské záležitosti a výbor pre životné prostredie. Schádza sa v CVČ vždy prvý piatok v mesiaci. DP je politicky nezávislý a jeho hlavnou úlohou je obhajovať práva a záujmy detí v Staréj Turej.

Správami z DP chceme verejnosť informovať o diani v parlamente, ale i vyzvať ďalšie triedy II. stupňa ZŠ, aby sa zapojili do tohto projektu. Radi prijímame i nové nápady a rady, ktoré nám pomôžu zlepšiť našu prácu.

**Patrice Tomisová, hovorkyňa detského parlamentu**

## Novinky zo základnej školy

Tretí mesiac roka sme začali školením BOZP pre všetkých zamestnancov školy. Je to veľmi dôležitá oblasť, pretože každý z nás by mal vedieť o svojich povinnostiach a právach v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Školenie sa skončilo vypracovaním vedomostných testov všetkých zamestnancov.

9.3. sa žiaci 9. ročníka učili iba 4 hodiny- 2 hodiny slovenský jazyk a 2 hodiny matematiku. Nebolo to preto, lebo sme zmenili školský výchovný program, ale preto, lebo na druhý deň ich čakala prvá dôležitá životná skúška, Testovanie 9. Táto celoslovenská previerka vedomostí zo slovenského jazyka a matematiky je pre deviatakov veľmi dôležitá, pretože výsledky sú kritériom prijatia na stredné školy a v mnohých školách supľujú prijímacie kovanie. Ziaľ, príprava mnohých našich žiakov na túto skúšku nebola taká intenzívna, ako by mala byť. Mali sme pocit, že deti si jej závažnosť vôbec neuvedomujú, pretože až na výnimky sa doma nepripravovali tak, ako bolo treba. Asi očakávali, že sa všetko naučia v škole. Pani učiteľky a páni učelia urobili všetko preto, aby boli ich zverenci úspešní, a tak nám zostáva len dúfať, že to tak bude.

16.3. zavítal do školy artista z Českej republiky, ktorý sa prezentoval iluzionistickým a artistickým vystúpením.

Deň učiteľov je dňom, ktorý si každoročne pripomíname 28.3. Zamestnanci ZŠ a ZUŠ sa tento rok stretli 19.3. v hoteli Lipa, aby tento svoj sviatok spoločne oslávili a odreagovali sa od každodenných povinností.

Tento náš významný sviatok sme si pripomenuli aj 25.3., kedy pani primátorka Starej turej pozvala všetkých pedagogických zamestnancov na mestský úrad, kde im poďakovala za prácu. Vážime si, že predstavitelia nášho mesta nezabúdajú na tých, ktorí vychovávajú mladú generáciu a oceňujú, že naša práca je ťažká a veľmi zodpovedná. Ďakujeme.

24.3. sme sa zúčastňovali na súťaži s názvom Rétorická Lubina, čo je okresné kolo v rétorike. S výsledkami súťaže vás oboznámim v budúcom čísle.

26.3. sa škola reprezentovala na Vekonočnom trhu jedným stánkom, v ktorom sme predávali výrobky detí a krátkym kultúrnym programom.

30.3. nás najlepším recitátorom reprezentovali

vo V Bzinciaci pod Javorinou, kde bolo okresné kolo v prednese poézie a prózy. Výsledky sa tiež dozvieme v budúcom čísle.

V tomto mesiaci bolo okresné kolo fyzikálnej olympiády, kde nás veľmi úspešne reprezentoval Martin Zemko, 9.C, ktorý získal 1. miesto. Jeho úspech je o to významnejší, že iba 2 žiaci z okresu boli v tejto kategórii úspešnými riešiteľmi tejto náročnej súťaže. Aj 3. miesto Jaromíra Mikulca z 8.C bolo veľmi pekným úspechom. Obidvoch pripravoval Mgr. Peter Čulák. Blahoželáme.

Okresné kolo geografickej olympiády sa nieslo z znamení úspechu našej školy. Na krajskom kole tejto súťaže nás reprezentovalo 5 žiakov, z ktorých 2 – Martin Zemko, 9.C a Jromír Mikulec - postúpili z 2. miesta do celoslovenského kola tejto súťaže. Obidvoch pripravovala Mgr. Miriam Holotová. Blahoželáme.

Tento rok sme prvýkrát zorganizovali plavecký kurz v staroturianskej plavárii. Deti majú z plávania veľkú radosť. Ďakujeme prevádzkovateľom za pekný prístup a pochopenie pre našich malých trietaťakov. Poďakovanie patrí za spoluprácu aj CVC.

Piesne nášho kraja si zaspievali deti, navštevujúce ŠKD, v rámci spevackej súťaže, ktorú pre nich pripravili pani vychovávateľky.

Protidrogová prevencia je dôležitou súčasťou výchovného procesu. Drogy a iné závislosti sú v tejto dobe veľkým ohrozením pre mladú generáciu. Deti, ktoré vychovávame, sú zraniteľné a veľmi ľahko ovplyviteľné. Musia preto byť informované o nebezpečenstve, ktoré na nich číha. Z toho dôvodu máme vypracovaný plán protidrovej prevencie a v rámci neho si učitelia etickej výchovy pripravili pre siedmakov besedy o kanabisových drogách, ako je napríklad marihuana, ktoré sú najrozšírenejšími v populácii dospievajúcej mládeže.

Pretože marec je mesiac knihy, pripravili sme pre našich žiakov predajnú výstavu kníh, kde si môžu kúpiť naozaj krásne knihy za lepšie ceny ako v obchode. Chceli by sme, aby sa čítanie kníh, ktoré sa akosi vďaka počítačom z nášho života akosi vytráca opäť k nám vrátilo. Svet kníh je úžasný a je veľká škoda, že naň čoraz viac zabúdame.

**Anna Chmurová**

## ČLOVEČE, NEHNEVAJ SA

Takýto bol názov večierka, ktorý sme ako klub Pathfinder pripravili pre deti v sobotu 27.februára.2010 v Dome kultúry Javorina v Starej Turej. Hlavnou témou večierka bolo uvažovanie o hneve.

Večierok mal spád a aj emócie. Prpravili sme pre deti živú verziu stolovej hry „Človeče“ a na vlastnej koži sme prežili napätie, hnev a nakoniec aj radosť z výhry. Zabávali sme sa aj pri iných hrách, ktoré boli o rýchlosti, postrehu, ale aj kamarátsťve.

Počas večierka sme mali aj filmové vstupy, ktoré pochádzali z našej domácej filmovej klubovej dielne. Jednou skupinou videí bola anketa z ulice, kde sme sa pýtali ľudí rôzne otázky týkajúce sa hnevu. Druhú skupinou videí boli scénky o vzťahoch medzi súrodencami.

Ďalším prvkom večierka boli krátke zamyslenia o hneve.

Dospeli sme k poznaniu, že hnev sám o sebe nie je zlý, ale zlé môže byť to, ako svoj hnev prejavíme. Môžeme kričať, rozbíjať alebo ubližovať. Tiež sme si povedali, že nikto na svete ma nemôže nahnevať, iba ja sa môžem nahnevať sám. Je to moje vlastné rozhodnutie. Hľadali sme aj možnosti, ako svoj hnev prejať. Jednou z nich bolo zastaviť, povedať si STOP a porozmýšľať, čo nás naozaj hnevá. Ak sa nám zdá, že zdrojom nášho hnevu je iný človek, môžeme pouvažovať, akú má tento človek cenu, aby sme prehodnotili, či mu chceme ublížiť.

Atmosfera a pohostenie boli výborné a my máme chuť zase pripraviť hodnotný večierok.

**Mária Slamková**

## Družobné stretnutie dôchodcov Starej Turej a Kunovic

Súdržnosť, spolupatričnosť, priateľstvo českého a slovenského národa siahajú do hlbokéj minulosti. Napriek tomu, že mocenské strany už dvakrát násilne rozdelili oba národy hranicou, nezabránili priateľstvu týchto národov. V Európe asi neexistujú dva iné národy, ktoré majú k sebe tak blízko ako tie naše. O tom sa dalo názorne presvedčiť 6.3.2010, keď sa uskutočnilo 5. družobné stretnutie dôchodcov Kunovic a Starej Turej v jedálni Strednej odbornej školy Stará Turá. Dôchodcovia obidvoch miest sa už celé týždne na svoje stretnutie veľmi tešili a pripravovali pre svojich nových priateľov darčeky. Privítanie bolo veľmi srdečné na oboch stranách.



Družobné stretnutie za mestský úrad pripravil a zabezpečil Mgr. Ján Tomeš. Stretnutie otvorili recitáciou dvaja žiaci základnej školy. Potom primátorka mesta Ing. Anna Halinárová privítala všetkých prítomných a predniesla krátky príhovor. Za Kunovice prehovorila zástupkyňa starostu Mgr. Ivana Majičková a zároveň pozvala Staroturianscov na Jízdu kráľú do Kunovic, ktorá sa uskutoční 23.5.2010. Všetkých prítomných pozdravil i predseda Klubu dôchodcov v Kunoviciach pán Štěrba. Posledný oficiálny prejav mala predsedníčka miestnej Jednoty dôchodcov Ing. Tomisová. Keďže prevaha prítomných boli ženy, pripomenula v krátkosti históriu blízkeho sa sviatku MDŽ. Poďakovala všetkým dôchodkyniam, ktoré sa nezištne a obetavo starajú a pomáhajú nielen svojim rodičom, deťom alebo vnukom, ale i svojim priateľom a susedom. Na záver oficiálnej časti vystúpil Mgr. Tomeš, ktorý k MDŽ zablahoželať všetkým prítomným ženám a odovzdal im pamätné listy mesta Stará Turá.

Po oficiálnej časti nasledoval kultúrny program zo Základnej umeleckej školy. Cimbalovka Turančatá tak zaujala a nadchla p. Majičkovú, že ich pozvala hrať na Jízdu kráľú do Kunovic. V programe vystúpil i mladý heligonkář Paľko Bako, ktorého publikum odmenilo veľkým potleskom. Po kultúrnom programe nasledovalo občerstvenie. Pracovníčky kuchyne uvarili chutný guláš a napražili výborné šišky. Občerstvenie spestrili i samotní dôchodcovia, ktorí priniesli napečené zákusky i nejaké tie „butelky“. Základná umelecká škola zabezpečila i reprodukovanosť hudbu, pri ktorej si prítomní s radosťou zatancovali. Za toto príjemné družobné stretnutie srdečne ďakujú dôchodcovia všetkým organizátorom a účinkujúcim.

**Ing. Eva Tomisová, predsedníčka JSD**

## Zázračné uzdravenia – seriál Príbeh MUDr. Nona Kuchina

Dnes krásna, vitálna žena, prekypujúca energiou, šťastím a múdrosťou. Soľta kto by mohol byť takýto po prekonaní ťažkého onkologického ochorenia aké prežila táto krásna žena.

Vo veku 17-tich rokov nad mladou Nonou vyniesli lekári rozsudok „Dni dievčatka sú sčítané“. Ale Boh poslal dievčinke pomoc – dvoch čínskych lekárov, ktorý jej zachránili život. Poviete si to je zázrak, ÁNO i dnes sa dejú takéto zázraky. Málokto o nich hovorí ale stanú sa často. Hlboká viera a chuť žiť môže i Vám zmeniť život z beznádejnosti a utrpenia v radosť zo života. Dnes má Nona 56 rokov, je z nej výnimočná lekárka, šťastná žena, ktorá má spolu s manželom 6 detí a je to „Požehnaná rodina“.

... Pokračovanie na budúce

**Lubica Weiss (Idešová)**

## Uzdravenie na dosah

Novootvorená poradňa zdravia a krásy Vás pozýva na bezplatné poradenstvo ohľadne zdravia, krásy, duševnej i fyzickej pohody. Môžete sa dozvedieť ako to všetko dosiahnuť „STÁČI IBA CHCIET“.

Blížšie informácie telefonicky 0905 451 555, Stará Turá.

## DOM KULTÚRY JAVORINA INFORMUJE

Program kina Javorina na apríl 2010

Streda 7. apríla 19.00 h

### MORGANOVCI

USA romantická komédia rozpráva príbeh veľmi úspešného manželského páru Meryl a Paula (Sarah Jessica Parker a Hugh Grant), ktorých krásne chvíle a úžasné životy majú jednu chybu: rozpadávajúce sa manželstvo. Slovenské titulky.

Vstupné: 2,20 eur 94 min. Mládeži prístupný

Streda 14. apríla 19.00 h

### DOKTOR OD JAZERA HROCHOV

Česká komédia Zdeňka Trošku spracovaná podľa románu Miloslava Švandrlíka. Hrajú: Jaroslav Šmíd, Eva Holubová, Alžbeta Stanková, Jiří Langmajer, Bohumil Křepel, Oldřich Navrátil, Miroslav Vladyka, Jana Šulcová.

Vstupné: 2,20 eur 102min. Mládeži prístupný

Streda 21. apríla 19.00 h

### VALENTÍN

USA romantická komédia. Niektorí ho milujú. Niektorí ho nenávidia., ale nikto ho nemôže ignorovať. Hrajú: Julia Roberts, Bradley Cooper, Anne Hathaway, Jessica Biel, Jessica Alba, Jennifer Garner, Jamie Foxx a i. Slovenské titulky.

Vstupné: 2 eur Mládeži prístupný

Streda 28. apríla 9.00 hod.

### 2 BOBULE

Česká komédia. Pokračovanie komédie z poetického prostredia juhumoravských viníc. Hrajú: Lukáš Langmajer, Kryštof Hádek, Tereza Voříšková, Lubomír Lipský, Jana Švandová, Jiří Krampol, Jiří Korn, Václav Postránecký a ďalší.

Vstupné: 1,50 eur 94 min. Mládeži prístupný

## Dom kultúry Javorina pripravuje

- 16. apríla 2010 - 19.00 h – veľká sála DK Javorina - koncert dychovej hudby BORŠIČANKA. Vstupné: 5,50 eur a 5 eur

- 16. mája 2010 – veľká sála DK Javorina - predstavenie Radošinského naivného divadla: MÁM OKNO

### Autobusové zájazdy

- 17. apríla 2010 autobusový zájazd na nákupy do Noweho Targu. Poplatok: 12 eur

- 21. apríla 2010 autobusový zájazd do Bratislavy- Nová scéna na muzikál EDITH A MARLEN, Vstupné + doprava: 21 eur a 19 eur

- 24. apríla 2010 autobusový zájazd na výstavu kvetov do Olomouca. Poplatok: 8 eur

- 22. mája 2010 autobusový zájazd do Prahy do hudobného divadla Karlin na muzikál Carmen. V hl. úlohe: Lucie Bíla a Václav Noid Bárta. Vstupné + doprava: 30 eur

- 2. mája 2010 autobusový zájazd na výstavu kvetov do Věžok. Poplatok: 7,20 eur

Vstupenky na jednotlivé podujatia si môžete zabezpečiť na sekretariáte DK Javorina osobne, alebo telefonicky na čísle telefónu: 776 3366

Mesto Stará Turá a Dom kultúry Javorina vás srdečne pozývajú 30. apríla 2010 o 17,00 hodine na Námestie slobody na

## TRADIČNÉ STAVANIE MÁJA

### Dôležité upozornenie!

Red. rada časopisu odporučila smútočné spomienky a poďakovania podávať na jednotných tlačivách. Od budúceho vydania budeme postupne takýto spôsob zavádzať, odstránia sa tak technické a iné problémy. Tlačivá získate na MsÚ alebo na [www.staratura.sk](http://www.staratura.sk).

Smútočné spomienky a poďakovania budeme naďalej zverejňovať zdarma!

## Martina Monošová: Kliše

(nový román od našej rodáčky)

Martina Monošová nie je staroturancom úplne neznámou autorkou. (Mnohí si ju ľahšie zaradíte pod dievčenským priezviskom Rumánková). Hoci v súčasnosti žije už desať rokov v Pezinku, je našou rodáčkou, ktorá sa na Starú Turú pravidelne, rada a s hrdosťou vracia. Jej prvé dva romány Lásky o piatej (2005) a Anglické prebúdzania (2006) si ľahko našli trvalé miesto v srdciach mnohých čitateľov, no hlavne čitateľiek.

Teraz vo vydavateľstve Ikar vychádza jej tretí román Kliše, ktorý je opäť určený hlavne ženám. V Bratislave ho dňa 17. marca 2010 uviedla do života skvelá slovenská herečka Božidara Turzonovová, program celej prezentácie viedla moderátorka Iveta Malachovská a ukážky z knihy spolu s pani Turzonovovou čítal herec a moderátor Ivo Hlaváček. Za vydavateľstvo Ikar sa prítomným médiám a hosťom prihovarila jeho riaditeľka Valéria Malíková.



Uvedenie knihy do života: zľava Iveta Malachovská, Martina Monošová, Božidara Turzonovová a Valéria Malíková

Príbeh románu Kliše nás zavedie do prostredia rýchlokvasených bratislavských podnikateľov, kde peniaze, úspech a podlizovanie okolia veľmi ľahko zatemnia úsudok. Témou románu je manželský trojuholník, kedy sa ženatý, bohatý bratislavský päťdesiatnik zaľúbi do mladej študentky. Možno si poviete: ošúchaná téma, toto tu už bolo, nič nové pod slnkom, kliše... Lenže kniha Kliše rozhodne nie je klišeovitá! Je jedinečná a originálna svojím spracovaním, pretože Monošová ponúka príbeh tejto nevery zo strán všetkých troch zúčastnených. Knihu rozdelila na tri časti, aby vytvorila akýsi „trojrozmerný“ román, ktorý prinesie v prvej tretine pohľad neverného manžela Maxa (možno trochu erotický), potom príbeh podvádzanej manželky Magdy (chvíľami až sentimentálny) a napokon vnímanie celej „mileneckej aféry“ uvidíme očami milienky Mirky (ktoré je možno až prekvapivo čisté).

„Čaro trojrozmernosti románu Kliše tkvie v prekvapivej rozdielnosti troch paralelných príbehov, ktoré dohromady vytvoria príbeh štvrtý,“ tvrdí autorka noviniek Martina Monošová. „Jednotlivé časti sú napísané vždy v prvej osobe, takže čitateľ môže prežiť tú istú situáciu postupne očami všetkých troch. Pochopí tak nielen konanie, myslenie a cítenie hlavných postáv, ale sám môže zakúsiť, „aké to je“. Celá mozaika sa však zloží až na záver knihy a čitateľa možno prekvapí, že víťaz nemusí byť zákonite ten, kto je od začiatku vo výhode. Tiež tak môžeme vidieť rozdiely v zmýšľaní mužov a žien, ako aj pravdu, že nič na svete nie je také, ako sa na prvý pohľad môže zdať...“

Pokiaľ sa pri čítaní radi zamýšľate, román Kliše vás rozhodne pobaví. r.g.

## NOVÉ KNIHY V mestskej knižnici

Ďakujeme za knižný dar, ktorý nám venovala p. PhDr. Jarmila Slezáčková Život viery, lásky a služby (Štúdia o ThDr. Rudolfovi Košťalovi).

### Beletria

Šikulová Veronika: Domček jedným fahom, Gillerová Katarína: Miluj ma navždy, Borušovičová Eva: Urobíme všetko, čo sa dá, Steelová Danielle: Sveták, Remarque Erich Maria: Na západe nič nové, Machová Katarína: Nevera, Karđošová: Sladko v ústach alebo ako robiť sladkosti, Larkinová Alison: Anglická američanka

### Detektívky

Brown Dan: Digitálna pevnosť, Gaiman Neil: Záhrobná kniha, Bay-

ard Louis: Temná veža

### NAUČNÁ LITERATÚRA

Klíč Ivan: Kopanice, Kele František: Moje dotyk s Everestom, Keresteš Ján: Ovčiarstvo na Slovensku, Schwarz Shelley: Parkinsonova nemoc, Alzheimerova nemoc, Forisek Peter: Po stopách divov sveta, Vlk Václav: Krby, Konyhás István: Svet koní, kol.: Latinský humanizmus

### Detská naučná literatúra

Fogle Bruce: Psy, kol.: Nové originálne ručné práce

### Detská literatúra

Rozprávky o princeznách a princoch, Brezina, Thomas: Chaos na školskom výlete



**Smútočná spomienka**

*S tichou spomienkou k Tvojmu hrobu chodíme,  
pri plamienkoch sviečok sa za teba modlíme.  
Osud Ti nedoprial už dlhšie s nami byť,  
ale za to v našich srdciach budeš stále žiť.“*

Dňa 26.3.2010 uplynie rok, čo nás navždy opustil náš otec, manžel, dedko

**Dušan VOJTEK,**

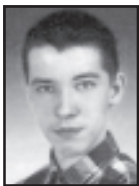
ktorý zomrel vo veku 57 rokov, kto ste ho poznali, venujte mu s nami tichú spomienku.

*S láskou spomínajú manželka ,syn, dcéra s rodinami***Smútočná spomienka**

Dňa 16. 04. 2010 uplynie 7 rokov, čo nás navždy opustil vo veku 75 rokov náš drahý manžel otec, dedko a pradedko

**Vladimír DÚBRAVČÍK.**

Kto ste ho poznali, venujte mu spolu s nami tichú spomienku.

*Manželka s deťmi, ich rodinami a ostatná rodina***Smútočná spomienka**

Peťo, ty už nie si medzi nami. Si tam, kde patria všetci anjeli. Si najjasnejšia hviezda na nebi. Čierna zem Ťa navždy pohltila do seba, my však nikdy nezabudneme na Teba. Dňa 3.3.2010 by sa dožil 23.rokov.

Dňa 13.apríla pripomínáme smutné druhé výročie úmrtia

**Petra PÍPU.***S láskou spomínajú Tvoji najbližší***Smútočná spomienka**

Už len v spomienkach prichádzaš medzi nás a žiaden čas nezahojí ranu, čo v srdciach bolí nás.

Dňa 7. apríla si pripomínáme 10. výročie kedy nás navždy opustil náš drahý manžel, otec

**Jozef UKROPEC.**

Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

*S láskou a úctou spomína celá rodina***Smútočná spomienka**

17. 4. 2010 si pripomenieme deň nedožitéch sedemdesiatich narodenín

**Miloty PÁLENIKOVEJ**

s ktorou sme sa rozlúčili 3.11.2009 na jej poslednej ceste do večnosti.

Kto ste ju mali radi venujte jej, prosím, tichú spomienku.

*Smútiaca sestra Oľga Sekerková s rodinou***Smútočná spomienka**

Zavrela sa kniha tvojho života na 75 strane.

Vtedy stíchol dvor, osirela záhrada i dom, ako ťažko je bez teba, otecko, žiľ, keď nemá kto poradiť a potešiť.

Na hrobe kytica, kahanček svietí spomienky manželky, vnúčat a tvojej dcéry.

Dňa 17. apríla uplynie rok, čo nás navždy opustil vrele milovaný manžel, otec a dedko

**Ján KUČEK**

Kto ste ho poznali, spomínajte s nami.

*S láskou spomína manželka Oľga, dcéra Ivetka, vnúčatá Zuzka a Miško***Smútočná spomienka**

Dňa 7. apríla uplynuli štyri roky, čo od nás navždy odišiel náš drahý a milovaný manžel, otecko a dedulko

**Pavol ŠKRHA**

Kto ste ho poznali a mali radi, spomínajte s nami.

*S láskou spomína manželka Vierka, dcéry Alenka, Martinka, Miriam, Dagmar a Viera s rodinami***Smútočná spomienka**

Dňa 24. 2. 2005 nás navždy opustil náš drahý manžel, otec, starý otec a švagor

**JUDr. Štefan KOLLÁR.**

Spomíname naňho s láskou. Kto ste ho poznali , venujte mu tichú spomienku.

*Manželka a ostatná rodina***Matričné okienko****NOVÍ OBČIANKOVIA MESTA**

Julianna Volárová, Petra Rayová, Lukáš Arbecik, Liam Štefik, Jaroslav Valenta, David Hoffmann, Simona Hoffmann, Šimon Hanák, Timea Nemcová

**UZATVORILI MANŽELSTVO**

Ján Pražienka z Rudníka a Zdenka Madrová zo Starej Turej  
MUDr. Martin Lisý z Bratislavy a Soňa Bublavá zo Starej Turej  
Pavol Štefik zo Starej Turej a Eva Slišová zo Starej Turej

**ROZLÚČILI SME SA**

Ján Szabó, Emília Haruštiaková, MUDr. Ján Krč Turba, Jozefína Keráková

**Naši jubilanti v mesiaci apríl 2010**

70.r. - Ján POLÁČEK, Anna DURCOVÁ, JUDr. Jozef OSLEJ, Emília MIKOVÁ, Dušan PRACHÁR, Janka VANEKOVÁ, Ondrej VESELOVSKÝ, Vlasta HOLLÁ, Rudolf ŠINTAL, Emília ĎURIGOVÁ, Ján POLÁK

75.r. - Pavel MIKULÁŠ, Ján TRUHLÍK

80.r. - Michal KOŠTIAL, Zuzana POPELKOVA

81.r. - Emília BENOVA

82.r. - Alžbeta MALÁROVÁ

83.r. - Ján VRÁBLIK

84.r. - Emília HVOŽDAROVÁ, Emília DURCOVÁ, Anna JAKÁBOVÁ

86.r. - Ján KRŠÁK

87.r. - Irena VAGAČOVÁ

90.r. - Anna BUNOVÁ

**Smútočná spomienka**

Odišiel cestou, kde každý ide sám, ale brána spomienok zostala dokorán.

Dňa 19.2.2010 uplynulo 10 rokov čo nás opustil syn a brat

**Marek SELČAN***S úctou a láskou spomínajú rodičia a sestry***Smútočná spomienka**

Kto ho poznal spomenie, kto ho mal rád nezabudne.

Dňa 16. apríla 2010 uplynie 20 rokov, čo nás navždy opustil náš drahý manžel, otec, dedko, brat a švagor

**Vladimír KADLEC.***S láskou a úctou spomína manželka, syn s rodinou, vnúčatá a celá ostatná rodina***Smútočná spomienka**

Nič viac Ti už nemôžeme dať, len kytičku kvetov na hrob a spomínať...

Dňa 3.4.2010 si s bolesťou v srdci pripomenieme 2. výročie smrti môjho manžela, otca, starého otca, brata a švagra

**Eugena CSÁSZARA.**

Kto ste ho poznali venujte mu s nami tichú spomienku.

*S láskou spomína celá rodina***Smútočná spomienka**

Náhly odchod nás v srdci bolí, zabudnúť nám však nikdy nedovolí.

S nesmiernym žiaľom sme si 27.12. pripomenuli 8.výročie náhleho odchodu nášho milovaného manžela, otca a dedka

**Ladislava PODOLANA.**

Vy, ktorí ste ho poznali, venujte mu, prosím, tichú spomienku a modlitbu.

*O to prosí manželka Jožka, syn Ladislav a dcéra Jožka s rodinami***Smútočná spomienka**

„ Kto bol milovaný, nebude zabudnutý.“

Dňa 9. apríla 2010 uplynú dva roky, čo nás navždy po ťažkej chorobe opustil vo veku 78 rokov manžel, tatino, svokor a dedino

**Miloslav PAPULÁK***S úctou a láskou spomína manželka, dcéra Danka s rodinou*

# VYSOKOFREKVENČNÁ DÝZOVÁ VENTILÁCIA

Haec habui, quae dixi – Čo som mal, som tu povedal

Tento článok popisuje svojíky osud jednej medicínskej výskumno – vývojovej úlohy za bránami Chirany k. p. Stará Turá, ktorý sa začal písať pred štvrtstoročím.

Pri nových riešeníach technických problémov je žiaduce prepojenie s najnovšími výsledkami vedy a to si vyžaduje o.i. mať stále hlbšie informácie o cieľových objektoch. Preto uvieme pre vážnych čitateľov, keďže sa jedná o medicínsku techniku, stručne i pár potrebných informácií o skúmanom objekte, o ľudskom tele (autor textu je technik, preto v prípade nemedicínskeho vyjadrovania, prosí o zhovieavosť).

Základnými životnými funkciami ľudského tela je dýchanie a krvný obeh. Prístroje pre umelú pľúcnu ventiláciu, UVP (sú to prístroje pre umelé dýchanie, ktoré vyrábala Chirana k.p. a vyrába Medical a.s. Stará Turá), zaisťujú prístrojové (umelé) dýchanie, keď zlyhalo spontánne dýchanie v dôsledku úrazu, ochorenia a pod. Spontánnosť dýchania zaisťuje u zdravého človeka predĺžená miecha. Prístroje pre UVP pôsobia na pacienta nefyziológicky (odlišne od pomerov v zdravom organizme), tieto niektoré nedostatky rieši vysokofrekvenčná dýzová ventilácia (VFDV). Vopred treba povedať, že jej zavedením sa zachráni životy tých, ktorým negatíva klasickej prístrojovej ventilácie boli prekážkou v liečbe a pacienti nemali by na prežitie. Bolo by ale falošné sa domnievať, že nahradí doterajšiu ventilačnú techniku, podobne, ako v inom druhu techniky vynález helikoptéry nevyvlúčil užívanie lietadiel a pod.

Parametre nastavované na prístrojoch pre UVP sú odvodené od priemerných parametrov spontánneho dýchania. VFDV používa ale desaťnásobnú frekvenciu dýchania oproti spontánnej, oproti tomu hodnota vdychového objemu (to, čo dodá prístroj pacientovi počas jedného vdychu) je však len jedna desatina toho, čo je pri spontánnom dýchaní.

Zavedením metódy VFDV lekári sledovali niekoľko prínosov, predovšetkým však znížil v pľúcach v dobe prístrojového nádychu pretlak (pri spontánnom nádychu je v pľúcach podtlak). Táto závažná zmena tlakových pomerov bráni totiž žilnému návratu krvi do srdca, ktoré je vtedy tiež v ohrození, a je neprimerane zaťažované. V tomto stručnom bloku prínosov VFDV ešte uvedieme napr. možnosť záchranu i takých postihnutých, ktorí v dôsledku popálenia majú spálenú kožu na hrudnom koši. Takýto nepoddajný kôš chová sa ako by bol z kovu a nevyklenie sa pri dodaní potrebného vdychu pri UVP, napr. 1 litra dýchacej zmesi, túto jednoducho nemožno do pľúc dopraviť!!! Východiskom je VFDV, ktorá v tomto prípade dodáva len 0,1

I zmesi (jednu desatinu), čo je už uventilovateľné, atď...

Ako ďalší produkt výskumu VFDV, bol objav Ing. Ondřeja Brychty, CSc., tzv. expulzný efekt (dovtedy v odbornej svetovej literatúre nič také nebolo publikované). Spočíva v tom, že vhodným usporiadaním VFDV je možné vypudzovať hlien z bronchiálneho stromu. Dovoľte k tomuto objasniť niečo o funkcii pľúc. Tento orgán zaisťuje okysličenie krvi pre telové bunky. Tento dej sa robí na membráne alveoly, pľúcneho skliepku, ktorými je v nespočetnom množstve ukončený bronchiálny strom, priedušky, ktoré im doprivajú vo fáze vdychu vzduch, či zmes dýchacích plynov pri UVP. Pri spontánnom dýchaní vzduch potrebné zohrieva a zvlhčuje nos. Tým sa udržujú vnútorné sliznice dýchacieho stromu v optimálnom zvlhčenom stave. Vystlané sú totiž drobnými riasinkami, ktoré pri ciliárnom pohybe (jemné posúvanie v smere osi dýchacej trubice) čistia ich vnútro a nežiaduci obsah posúvajú do horných ciest dýchacích a odkašľaním si ho odstránime. Jedna príčina prieduškových obtiaží spočíva v tom, že z akýchsi dôvodov sliznice dýchacieho stromu začnú viac hlienit (toto zastaví je vraj medicínsky problém) a tým prestáva pôsobiť i samoočistovacia činnosť riasiniek. Hlien sa tam usádza, zmešuje priesvit dýchacích trubíc. Riešia sa až dôsledky tohto stavu metódami, ktoré na sebe sme už viacerí spoznali. Detailný mechanizmus pôsobenia expulzného efektu pri VFDV spočíva v tom, že optimálne zvlhčená a zohriata dýchacia zmes pomáha odmoknutiu hlienov od stien dýchacích trubíc. Následne pracovná frekvencia VFDV na úrovni cca 120 vdychov za minútu priaznivo mechanicky pôsobí na uvoľnenie odmoknutých hlienov, podobne, ako keď osievame na riečici piesok. Do tohto procesu vstupuje vhodné nastavený pomer času vdychu k času výdychu obdobne, ako keď si spontánne odkašleme – dlhý nádych, krátky výdych! Takýmto spôsobom sa uvoľnené hlien posúvajú smerom k horným dýchacím cestám, odkiaľ ich obsluha prístroja odsaje. Všetko sa deje dynamicky za zvýšeného dohľadu obsluhy. Odhlienený pacient po čase potrebuje znova takýto výkon, lebo sa zatiaľ nedá zamedziť opätovnej tvorbe hlienu.

V dobe výskumných a vývojových prác na VFDV pri aplikácii expulzného efektu prišlo sa na riziko, že sa nepozornosťou môže s hlienmi odsávať i surfaktant. Touto tekutinou sú totiž vystlané alveoly a surfaktant svojim povrchovým napätím ich udržuje trvale rozvinuté (alveoly sa ním vystelú v okamihoch pôrodu, keď sa po prvý raz a natvalo rozvinú novorodencove pľúca). Neprítomnosť surfaktantu v alveolách znamená úplný kolaps pľúc!

K takýmto poznaniám a originálnym medicínskym výsledkom za

niekoľko rokov dopracoval sa výskumno - vývojový riešiteľský kolektív takmer desiatky vrcholových lekárov - anesteziológov a obdobný kolektív technikov, ktoré riadili prim. MUDR. Ivan Kusák, CSc. z Výskumného ústavu traumatologickeho z Brna a Ing. Ondřej Brychta, CSc. z Konštruktury Trenčín. V kolektíve technikov boli i pracovníci Chirany k.p. Stará Turá.

Pred štvrtstoročím nastupujúci generálny riaditeľ (GR) Ing. Ján Magál, CSc., Chirana koncern, bol zavčasu zoznamovaný s dovtedajšími nádejnými výsledkami a rozhodol zaradiť čas vlastných vývojových kapacít k urýchleniu prác pre spracovanie podkladov pre budúcu sériovú výrobu takýchto lukratívnych prístrojov, ako produkt nášho originálneho výskumu, od ktorých sa nádejalo preraziť na západné trhy!!!

Riešiteľský kolektív Chirana, k.p. so čtou zdvihol vodenú rukavicu a za relatívne krátke obdobie siedmich rokov stál pred dokončením svojej náročnej a zodpovednej úlohy, ukončení skreslenia výrobných výkresov prístroja spolu s už pripravenými výrobnými formami dielov pre jeho dýchací okruh z plastov. Technické a ekonomické parametre prístroja prekonal i všetky očakávania, tak, ako vtedy uvádzala záverečná správa. V dobe týchto prác táto činnosť mala vo svojom okolí tušenú a nepísanú prestíž. I preto je dnes potrebné o tomto nenarodenom prístroji Chirajet 85 NCA (čí-

taj chiradžet) čo-to písať, pripomenúť!

Na konci tohto obdobia dochádza však i k zmenám na poste GR, prišli úmrtia (MUDR. Kusák, CSc., Ing. O. Brychta, CSc.). Vtedy doslova ako blesk z jasnej oblohy zapôsobilo pre riešiteľov úlohy ústne vydané rozhodnutie vedenia podniku, že (z neudanie objektívnych dôvodov) záverečné práce na ukončení výkresovej dokumentácie prístroja tesne pred ukončením sú zastavené s okamžitou platnosťou a skupina je rozpustená!?

Ťažko si predstaviť väčšiu možnú priepasť, ktorá vznikla medzi nádejnými výsledkami, ktoré sa dosiahli a ktoré Chirana, k.p. mohli kamsi vo svete posunúť a takýmto bezprecedentným hanebným rozhodnutím spojeným i s nemalými premrhanými finančnými prostriedkami. Vtedy to však bývalo beztrastne možné!

Prúd života napokon dostal nové koryto a odtiekal tak, ako odtiekal. Pri týchto spomienkach sa kdekomu vracia do úst horkosť. Domnievame sa, že mechanizmus spoločnosti s akoukoľvek koncovkou v názve (-izmus, či -ia), by mal viesť k rázne zamedziť subjektívnemu povyšovaniu nízkych pudových, či animozných pohnutí nad objektívnymi očakávaniami celku! Keď, tak dobre nám tak!

Osoby a obsadenie takéhoto „teára“ možno dohľadať v dobových časopisoch!

**gek**

## DÁTUM, NA KTORÝ SA NEZABÚDA

Dňa 7. marca 2010 uplynulo 160 rokov, čo sa v Hodoníne narodil univerzitný profesor, PhDr. Tomáš Garrigue Masaryk. Po otcovi, rodákovi z Kopčian, čo je slovenské prihraničné mestečko, bol Slovák. Masaryk bol filozof, sociolog a český štátnik, prvý prezident Československej republiky a zaradil sa medzi najvýznamnejších politikov svojej doby. Málo sa vie, že odmietol návrh na Nobelovu cenu v prospech nemeckého novinára a pacifistu. Útekom do exilu v r.1914 si odnáša svoj prvý projekt samostatného Československého štátu, čo sa mu i v konečnom dôsledku podarilo uskutočniť i vďaka Milanovi Rastislavovi Štefánikovi.

O tejto prvej osobnosti našich moderných dejín veľa sa napísalo. My si v stručnosti pripomeňme, že občania Starej Turej mali tú príležitosť, aby sa s ním osobne stretli. Stalo sa tak 21.septembra 1921, keď prechádzal automobíлом cez naše mestečko na Bradlo. Zastavil sa tu a požiadal ho o dovoľenie, aby meštianska škola, ktorá ešte

nebola dostavená a zatiaľ sa začalo vyučovať v provizórnych priestoroch, mohla prijať jeho meno. Pán prezident privoľil a budúca meštianska sa nazvala Meštianska škola Tomáša Garrigua Masaryka. Táto škola bola slávnostne otvorená 13. októbra 1922. K ďalšiemu, ale len leťmu stretnutiu, došlo 5. augusta 1931, keď vlakom prechádzal cez Starú Turú do Bystričky pri Martine, do svojho letoviska. V každej stanici, popri celej trati ho vítal rozradostený ľud. Pri prejazde našej železničnej stanice sestra diakonisa Mária Kýšková stačila podať do spomaleného vlaku pánovi prezidentovi kytku! Z oboch týchto historických stretnutí zachovala sa fotodokumentácia.

Je veľkou škodou, že v súčasnosti tieto dejinné udalosti nemôže nám už po viac rokov pripomínať bronzová busta Tomáša Garrigua Masaryka, ktorou bola v začiatkoch pôsobenia okrášlená naša Meštianska škola a ktorá všetkým pripomínala jeho osobnosť!

**Gustáv Rumánek**

# Múzeum v roku 2009

Do múzea prišlo 605 návštevníkov. Z toho 412 jednotlivcov a len 193 prišlo spoločne, boli to žiaci so svojimi pani učiteľkami. Trieda 4. B s p. uč. Vrkočovou, 3. D s p. uč. Dingovou, 4. C s p. uč. Kovárovou. Tieto p. učiteľky chodia so svojimi triedami do múzea každý rok, učia deti poznávať históriu, remeslá,



oblečenie a zvyky rodného kraja a tak robia vlasteneckú a regionálnu výchovu. Milá bola návšteva detí zo IV. MŠ s p. uč. Miklášovou, Horvátovou, Pottajovou a Michalcovou i z MŠ na Hubanovej ulici s p. uč. Gašparikovou a Růmiškovou. Poviete si, čo si už len také malé deti môžu z prehliadky múzea odniesť. Vidia lopatu, na ktorej Janko a Marienka dali do pece zúľ ježibabu, ale prababičky na nej sádzali chlieb do pece, ktorý si piekli doma. Vidia vretienko, ktorým zlá priadka pichla Šípkovú Ruženku, ale na vretienku kedysi priadli nite a z nich si vyrábali konopné, ľanové plátna a súkno na odevy. Vidia, čo vyrábali v Chirane ich starí rodičia, alebo teraz rodičia. Veru by ste žasli, aký záujem a vedomosti majú niektoré deti o histórii nášho mesta.

Jednotlivci, ktorí múzeum navštevujú, nielen si prezerajú vystavené exponáty, ale mnohokrát hľadajú materiály z určitého obdobia, alebo k určitej téme. V roku 2009 to boli hlavne autori kapítol a histórii nášho mesta, ktoré pripravovali do monografií o Starej Turej. Z domácich spoluautorov p. Mgr. Alžbeta Cibulková spracovala tému o staroturianskych kopaničiach, život obyvateľov kedysi, staré zvyky, povesti a nárečie. Pán Ján Lacko podrobne zachytil hudobný život, počnúc starými kopaničiarskymi kapelami až po vyspelé hudobné telesá, ktoré slávia úspechy doma i v zahraničí. Spracovali i tému o životnom prostredí nášho regiónu. Oba venovali svoje práce múzeu. P. Ing. Gustáv Rumánek tiež daroval svoju knihu Staroturianske trvalky i množstvo materiálu, ktorý nazhromaždil k jej napísaniu. Patrí im srdečná vďaka. Nemôžem zabudnúť ani na ďalších darcov, ktorí obohatili múzeum. Študentka Monika Zámečniková priniesla svoju seminárnu prácu, bý-

valý učiteľ na Papradi p. Viliam Šimko daroval svoju knižku z obdobia I. svetovej vojny Ako sme bojovali proti Rusom. O našom významnom rodákovi Martinovi Ježovi, učiteľovi, organistovi a kartografovi sme si vymenili materiály s Východnou, kde si Ježu veľmi vážia, lebo tam založil folklórny súbor a tak sa stal predchodcom dnešných folklórnych slávností. P. primátorka Ing. Anna Halinárová podarovala múzeu dve knihy, ktoré pojednávajú o výstavbe železničnej trate cez naše mesto. Ešte sa chceme poďakovať i ďalším nadšeným spolupracovníkom, ktorí vyhľadávajú a spracovávajú rôzne historické témy z našej histórie, venujú tomu veľa času i finančných prostriedkov a získané poznatky si nenechávajú len pre seba, ale venujú ich i múzeu. Sú to p. Ing. Eva Tomisová, Ing. Milan Ježo, Mgr. Vítka Truhlíková, Imrich Boledovič, priazivcami múzea sú i Dr. Miroslav Kýška a MUDr. Ladislav Novomestský. Dobrá bola spolupráca s knižnicou a p. Ing. Oľgou Hrabovskou, ktorá do múzea poslaa Obec Lubina – informátor. Zbierky múzea obohatili i p. Mária Vráblová, ktorá doniesla Domovský list Starej Turej, Ivanka Hrušková darovala pruceľ, Bc. Zuzana Zígová súkenné nohavice a Anna Poláčková darovala dlho hľadanú lopatu, ktorou sa sádzal chlieb do pece. Krásne a hodnotné knihy venoval Ing. Ján Keresteš: Ovčiarstvo na Slovensku, Biotechnológia, výživa a zdravie. CD o bryndziarstve Zdravie zo slovenských pasienkov daroval MsÚ Detva.

Na pozvanie Asociácie čínskeho Wushu prišiel na Starú Turú veľvyslanec ČLR a so svojim sprievodom navštívil i múzeum. Zaujímali sa o históriu mesta a závodu Chirana. Obdivovali krásne práce, ktoré tam vystavovali naše paličkárky a p. Vráblová a Roj-



ková paličkovanie i predvádzali. Ich pozornosť upútali i p. Beno, ktorý ukazoval pletenie výrobkov z prútia. Od zástupcu Asociácie p. Eugena Császára dostala manželka veľvyslancu paličkovaný obraz, syn krásne pletené krmidlo pre vtáčatá a p. veľvyslanec obraz od Ivana Durca. Za mesto ich sprevádzal p. zást. primátorky Mgr. Tomeš, návšteva bola milá a srdečná.

Príďte sa i vy pozrieť do nášho múzea, návšteva je bezplatná.

Elena Ondrášiková, foto J.M.

## Ohlas na článok

„Privilegiá, omyly a prvenstvá Starej Turej“ z čísla 2/2010 – (autorka V. Truhlíková).

Článok ma zaujal, najmä snahou, vniesť do obdobia dejín mesta, v rokoch zhruba 1870 – 1914, nový pohľad. Niektoré závery, či tvrdenia, obsiahnuté v článku, sú diskutabilné, či nepresné a môžu čitateľa uviesť do omylu. Preto pokladám za potrebné vysloviť k nim osobný názor.

1. Autorka píše o obľúbenom a nábožensky tolerantnom katolíckom farárovi Jánovi Červeňanskom (ktorý, o. i. poskytol zelníčku patriacu katolíckej cirkvi – výmenou za inú, na stavbu evanjelického kostola), že ho „pokojne môžeme považovať za zakladateľa ekumény v Starej Turej“. Tento výraz v danej súvislosti je použitý nenáležite. Aj na inom mieste v článku užíva autorka pojem „ekumenické vzťahy“, čo môže viesť k dezinformácii čitateľov.

(Výraz ekuména = trvale ľudstvom obývaná a intenzívne využívaná časť Zeme, sa netýka náboženstva). Autorka iste myslela na ekumenizmus, ale ani to by nebolo správne. Pán farár bol v náboženských otázkach na svoju dobu nadmieru tolerantný, čo však s ekumenizmom nesúviselo.

Ekumenizmus = hnutie protestantských cirkví za zjednotenie všetkých kresťanských cirkví (začiatky roku 1910). Pridali sa k nemu aj pravoslávne cirkvi. Po II. vatikánskom koncile (1962 – 65) sa začala prikláňať k myšlienke ekumenizmu aj katolícka cirkev za predpokladu, že sa ostatné cirkvi priklonia ku katolíckej verzii ekumenizmu, lebo „o katolíckej pravde sa nediskutuje“. (V tom prípade by však vystúpenia Viklefa, Husa, Luthera, Kalvína a ďalších cirkevných reformátorov boli zbytočné.)

2. Autorka, odvolávajúc sa na časť záznamu z kanonickej vizitácie roku 1788 píše: „Stará Turá má jeden cintorín mimo obce okolo štvorhrannej veže, ohradený kamenným múrom, spoločný pre evanjelikov i katolíkov.“ Možno, že zápis tak skutočne znie, ale skutočnosť bola iná. Na základe „intimátov“ Márie Terézie nesmeli byť protestanti od roku 1745 pochovávaní na spoločných cintorínoch s katolíkmi (hoci ich pochovávali katolícki kňazi). Evanjelici si zriadili nový cintorín vedľa pôvodného „ohradeného múrom“, ku ktorému postupne prikúpili ďalšie pozemky. „Spoločný cintorín“ oboch vierovyznaní v roku 1788 na Starej Turej určite nebol. Pôvodný, ohradený (za vežou), ostal majetkom katolíckej cirkvi až do roku 1950, hoci sa tam, až na výnimky (napr. žandári) nepochovávalo. Potom ho odkúpila evanjelická cirkev. Neskôr sa stal súčasťou Mestského cintorína II Stará Turá.

3. Je obdivuhodné, že autorka sa prvá odvážila rehabilitovať kňaza Kendalvayho (1860 – 63), obvineného z obchodovania s kostolným majetkom. Myslím však, že určite väčšina občanov nevie o čo v danej kauze išlo. Kňaz oficiálne verejne cirkvou rehabilitovaný dosiaľ nebol.

4. Tvrdenie, že priamou pokračovateľkou Pomocnej pokladnice, premenovanej z iniciatívy jej správcu Rudolfa Langa na „Óturai őnsegélyző egylet“ je Slovenská sporiteľňa, je ťažko akceptovateľné. Veď stanovy staroturianskeho ústavu zostavili podľa už vypracovaných a vrchnosťou schválených stanov zo Skalice (či Senice ?) a podľa nich sa zakladali sporiteľne ( najprv si museli dať schváliť stanovy) aj v iných obciach.

Súhlasím s názorom autorky, ktorý uviedla v závere, že „každá generácia svojim dielom – správnym vysvetľovaním historických udalostí a činov môže prispieť k zlepšeniu života ľudí“. Dôraz však treba dať na slovo „správne“.

M. Ježo

## Vydržme!

Rekonštrukcia úseku Mýtnej ulice si vyžaduje jej uzáveru a obchádzku cez Ul. Hurbanovu a Ul. SNP, práce by mali trvať max. 14 dní. J.M.

## Štátna ľudová škola Súš



Aj dnešná časť seriálu o osudoch staroturianskych škôl sa týka kopaničiarskej školy. Pre vysvetlenie: kopanica je horská rofa, ktorá vznikla vyklčovaním lesa a kopanice (pojem používaný hlavne na záp. Slovensku) sú skupina domov na samote, postavených na horských roľiach. Kopanice začali vznikať až v polovici 17. storočia a ťahali sa stále vyššie po stráňach až k horám, ako napr. Nárcie, Hlavina, Lazy, U Búzikov, U Mikulcov alebo Hrachoviská a Horný Súš.

Staroturianske osady Súš a Topolecká ležia v dvoch susedných podhorských údoliach a v minulosti mali veľa obyvateľov, a teda aj školopovinných detí. A preto si môžeme položiť otázku, prečo neboli prvé kopaničiarske školy postavené priamo v osadách, ale postavili ich na spoločnom návrší. Evanjelická ani katolícka cirkev si totiž nemohla dovoliť postaviť školy v oboch osadách, ale vybudovali po jednej (evanjelickú Na Dúbrave a katolícku U Búzikov) na návrší, aby tam mohli chodiť deti z osád Súša i Topoleckej a aj z ich odľahlejších a vyššie položených samôt. Obe cirkvi sa starali o školy, ako najlepšie vedeli. Ale keď sa po r. 1930 začal prudko zvyšovať počet žiakov v oboch školách hlavne preto, lebo povinná školská dochádzka sa zvýšila zo 6 na 8 rokov, okresný šk. Inšpektor nariadil obci zriadiť štátne ľudové školy v Topoleckej i v Súši. Keďže Stará



Šk. r. 1940/41, učiteľka Elena Kýšková a Milan Slávik pred školou u Mikulca

Turá nemala dosť peňazí na stavbu nových budov, zriadila tieto školy v súkromných domoch. Obec prenajala v Hornom Súši v krčme Štefana Mikulca miestnosť a zriadila tam jednu učebňu. Za učiteľa bol menovaný Juraj Rubaninský, rodák z Lubiny. Vyučovanie sa tu začalo 1.2.1933 s počtom žiakov 50, ročníky 1. až 3., starší žiaci zostali v škole Na Dúbrave (aj moja mama).

V šk. r. 1933/34 sa začalo vyučovanie už s dvoma triedami, lebo p. Mikulec prístavbou zväčšil susednú izbu o ďalšiu učebňu. Okrem dvoch učební poskytol p. Mikulec priestor i pre malý učiteľský byt. V tomto šk. roku tam prišla učiť Anna Danková z Brezovej (neskôr vydatá Slezáčková



Šk. r. 1933/34, uč. J. Rubaninský a A. Danková-Slezáčková pred domom Čudrnákovcov, mladší žiaci

vá). V kronike školy sa uvádza, že do Súša prišiel i uč. Pírek. Ale z tohto šk. roku je na jednej fotografii uč. Danková a s druhou triedou opäť Juraj Rubaninský. Na fotografii ho bezpečne spoznal jeho syn ThMgr. Ivan Rubaninský, manžel mojej sesternice.

Nasledujúce dva roky učili v Súši Anna Soběslavská a Július Čabák, v ďalších rokoch tam pôsobili Alžbeta Hlubočká, Mária Princová a Gabriela Ratajová, ktorá v r. 1939 bola prepustená ako Češka. Šk. r. 1938/39 bol v znamení búrlivých zmien: prezidentom Benešom vyhlásená mobilizácia, okýptenie republiky, vyhlásenie autonómie Slovenska. Tieto prudké politické a mocenské zmeny vyústili 14.3.1939 do vyhlásenia slov. samostat-



Šk. r. 1933/34, uč. Juraj Rubaninský pred domom Čudrnákovcov, starší žiaci

ného štátu. V tom šk. roku nastúpil za učiteľa do Súša Milan Slávik a miesto vyhodenej G. Ratajovej Anna Kopcová. V šk. roku 1940/41 bolo v čase silných mrazov a nedostatku dreva prerušené vyučovanie na 10 februárových dní.

V šk. roku 1940/41 učiteľku Annu Kopcovú vystriedala Elena Kýšková.

Dňa 8.2.1943 riaditeľa Milana Slávika odviekli žandári na Okresný úrad do Nového Mesta nad Váhom, v ten deň ho prepustili, ale zbavili ho funkcie riaditeľa. 11.2.1943 ho však opäť zatkli a až do 24.3.1943 ho väznili za neludských podmienok v llave, čo mu značne podlomilo zdravie. Po prepustení ho opäť povolali do šk. služieb, ale preložili do Rudníka.

V šk. roku 1943/44 sa prepadol strop v jednej učebni a muselo sa učiť na dve zmeny v jednej učebni.

Ďalšie roky v škole v Súši boli ťažké, nebolo učebníc, dreva na kúrenie, deti trpeli následkami vojny, čo sa prejavilo i na vedomostiach. Neskoro po vojne prišla do školy smutná zvest, že ich bývalý učiteľ Milan Slávik zahynul



Šk. r. 1958/59, uč. manželja Lenzovci pred novou školou

v koncent. Táboře Dachau (v skutočnosti to bolo po transporte z Dachau do Allachu). Miestny ľud ho spomínal ako dobrého priateľa a radcu.

Učiteľia aj rodičia žiadali predstavenstvo obce o urýchlené povolenie stavby školy v Súši. Koncom mája 1950 bola škola dokončená. V starej škole u Mikulca učili ešte okrem už vyššie spomínaných tých učiteľov: Anna Jacková, Božena Olijášová, Emília Roháčková, František Svetlík, Magda Poláková, Mária Lukáčová, Zuzana Hajtunová.

Budova novej školy bola veľmi pekná, architektonicky veľmi zaujímavá a učiteľia, žiaci i rodičia boli s ňou veľmi spokojní. Okrem priestraných učební sa tam nachádzal i byt pre riaditeľa školy. Začalo sa tam učiť v šk. roku 1950/51. Krátko v nej ako prvý pôsobil uč. Ján Múdry. Po ňom do

teho dvojtriedky nastúpili manželia Lenzovci. Juraj Lenz tam učil 9 rokov a jeho manželka 10 rokov. A práve v týchto rokoch navštevovala školu v Súši moja spolužiačka Božka Gregorová (vyd. Tomašovicová). Dochá-



Šesťdesiate roky, uč. Dvorský

džala do školy v Súši z Brezovky. V tom čase bývali tuhé zimy a veľa snehu a žiaci z Brezovky mávali privilégia, nemuseli v tom čase ísť do školy. Nikedy keď zafúkalo „Bunkéč cestu“, do školy sa spúšťali po roliach na svojich aktovkách. Ak bol sneh na povrchu zmrznutý, boli tam za pár minút. Raz sa stalo jej kamarátke Anke, že na aktovku neskoro vysadla, a tak musela ísť peši a aktovka sa zastavila až v potoku. Škola v Súši bola pekná, ale bola ešte bez vody, v triedach posúžil na umývanie rúk lavór s vodou a kto musel ísť na záchod za školou na brehu, cestou sa zároveň i dobre prevetral. Ako na každej škole i tu sa nacvičovali divadielka, básne, pásma, s ktorými vystupovali pred žiakmi i pred rodič-

mi. Pracovali v školskej záhrade, často chodievali do lesa, kde sa učili spoznávať rôzne rastliny, stromy a huby.

V nedeľu sa v škole premietali filmy, pre deti to bol veľký zážitok. V škole sa nachádzala i knižnica, ktorú mohli obyvatelia Súša využívať. V čase, keď už navštevovala strednú školu, jej raz v knižnici v škole nová učiteľka rozprávala, ako išla po prvý krát do školy v Súši. Prišla vlakom z N.M.n.V. a potešila sa pri prvej tabuli s názvom Súš, ale to boli iba Trávniky, potom u Samkov atď. Po 1 hodine prišla do vytúženného cieľa- školy v Súši, ale prvý i poslednýkrát túto cestu absolvovala v ihličkách.



Škola v Hornom Súši u p. Mikulca

V šk. r. 1962/63 nastúpil do školy učiteľ Rudolf Dvorský. Učil tu najdlhšie zo všetkých učiteľov (15 rokov) a bol tu i posledným učiteľom. Popri ňom tu ešte učili Vlasta Bunová, Eva Bernovská, Elena Hrobárová, Magdaléna Derková, Ivan Zatkalík, Jolana Strohnerová, Ludmila Pilátová a 6 rokov Alexander Valenta. Pre malý počet žiakov bola v r. 1977 „nová“ škola v Súši zatvorená. Učilo sa v nej iba 27 rokov. Žiaci prešli do ZDŠ na ul. Komenského v St. Turej, šk. byt bol pridelený občanovi v Súši a školské priestory zostali pre používanie osvetovej besedy. Dnes tam sídli švajčiarska misia viery Prameň.

Ing. Eva Tomisová (rod. Pagáčová)

Pramene: Kronika školy v Súši

Fotoarchív a informácie: manželia Černáčkovi zo Súša  
Božena Gregorová – Tomašovicová z Lubiny a autorka

## Jan Marták - 65. výročie úmrtia

Meno učiteľa Martáka som poznala už ako školáčka. Často toto meno svojho učiteľa spomínala moja mama. Učil ju totiž na evanjelickej škole Na Dúbrave. Vtedy som netušila, že o 50 rokov budem písať články o starotur. školách, a teda i o staroturianskych učiteľoch, a ani to, že jeho budúca nevesta Irena Murínová bude mojou spolužiačkou na strednej škole a dodnes mojou priateľkou. Na jednej maminej školskej fotografii z r. 1932/33 boli dvaja učители, jeden z nich bol Ján Marták, útlý, príjemný mladík.



Učiteľ Ján Marták

Učiteľ Ján Marták sa narodil 30.10.1912 v Moravskom Lieskovom v rodine murára. Ludovú školu vychodil v M.Lieskovom a Dolnom Srní. V r. 1932 ukončil štátne reálne gymnázium v N.Meste n.V. Pre nedostatok peňazí nemohol ísť ďalej študovať. V šk.r. 1932/33 nastúpil na miesto výpomocného učiteľa na evanj. škole v Starej Turej – Na Dúbrave. Externe sa vzdelával i naďalej. Vysvedčenie učiteľ. dospelosti získal 14.9.1933 v Štubnianskych Tepliciach, spôsobilosť učiteľa pre ľudovú školu 16.11.1935 v Banskej Bystrici. Tu absolvoval v r.1936 i vysokoškolský kurz pre kandidátov učiteľov na meštianskych školách.

Dňa 1.9.1934 začal učiť na Obec-

nej ľudovej škole v Hor. Bzinciach-Hrevúšovej. V r. 1939 sa oženil s Evou Kedrovou z Lubiny, učiteľkou na tej istej škole. V manželstve sa im narodili dve deti – syn Dušan (r.1941) a dcéra Eva (1943). Syn je elektrotech. inžinierom a dcéra Eva (vydatá Bumbálová) sa stala tiež učiteľkou ako jej rodičia.

Ján Marták čiastočne ovládal nemecký, francúzsky a ruský jazyk. Nadšene a svedomito vykonával nielen svoju prácu, ale i užitočnú osvetovú činnosť. V skromných kopaničiarskych podmienkach nacvičil veľa divadelných hier, hlavne od slov. autorov, ale dokonca aj niekoľko operiet. J. Marták sa zaslúžil i o výstavbu cesty z Cetuny do Bziniac i o výstavbu hasičskej zbrojnice. Obyvatelia ho mali radi pre jeho srdečnosť, skromnosť a obetavosť.

Krátko po vzniku tzv. slovenského štátu ho ďalší učiteľ Milan Slávik (zo školy Stará Turá – Súš) zapojil do odbojovej činnosti. Spolu začali písať letáky a výstrahy proti členom Hlinkovej strany a Hlinkovej gardy. Neskôr sa jeho činnosť v odboji stávala rozmanitejšou, ale i nebezpečnejšou. Bol spoluzakladateľom Rev.národ.výboru v Bzinciach, skrýval rôznych utečencov z Protektorátu, z koncent. táborov Dachau,

dával pre nich vyhotoviť falošné doklady. Jeho činnosť vyvrcholila v r.1943-44, keď rozširoval protištátne letáky a ilegálnu tlač. Vďaka tomu nebolo obyvateľstvo nepripravené na SNP. Keď uč. Milan Slávik priviezol z novomestských kasární výstroj a výzbroj pre 400 vojakov, časť na krátku dobu uskladnil Ján Marták v kopaničiarskej škole v Hrevúšovej.

Neúspech fašistov pri potláčaní povstaleckého hnutia ich viedol k zúrivosti a pomste na bezbrannom obyvateľstve. Pohotovosť oddeľu HG začali robiť výpravy do Cetuny, aby získali údaje o rozmiestnení a pobyte partizánov. Už 23.9.1944 (krátko po vypuknutí SNP) Nemci Jána Martáka zaistili spolu so siedmimi Židmi. Keďže Židia gardistov podplatili, tak ich všetkých prepustili na slobodu, aj Jána Martáka. Druhá trestná výprava HG 2.12.1944 bola tiež neúspešná, lebo sa o tom dozvedeli partizáni a zaisťovaných ľudí oslobodili. Hneď na druhý deň nemecké vojsko odviezlo z Cetuny všetkých mužov na gестапо do N.M.n.V. Po tvrdom výsluchu všetkých okrem Jána Slávika, Daniela Rojka a Jána Martáka prepustili. O nich už mali na gестапе založené udania. Vážnili ich i v Trenčíne, tam skončil svoj život Ján Slávik.

D. Rojku a J. Martáka odviezli do Serede. A odtiaľ sa už odchádzalo iba do koncent. táborov (KT). Dňa 15.1.1945 ich oboch odviezli odtiaľ posledným transportom do KT v Sachsenhausene (tento bol neďaleko Berlína) s označením „návrät nežiaduci“.

Z 20. na 21.4.1945 Nemci vy-

hnali 33000 väzňov z tábora na pochod smrti pred blížiacou sa Červenou armádou (ČA) smerom na sever. V tábore zostalo iba 2600 chorých, ktorých ČA dňa 22.4.1945 oslobodila. Mnohí nefudské podniky pochodu neprežili. Medzi nimi i Ján Marták. Zomrel koncom apríla 1945 pri mestečku Wittstock (64 km severozápadne od Sachsenhausenu).

Iba dva dni delili Jána Martáka od slobody a života. Tragédia je v tom, že keby KT bola Červená Armáda oslobodila o dva dni skôr, Ján Marták sa mohol vrátiť k svojej milovanej manželke, mohol vidieť, ako rastú jeho nadané deti a vnúčatá, mohol učiť ešte stovky žiakov. Zomrel tak mladý. Mal iba 32 rokov.

V r.1947 prezident ČSR udelil Jánovi Martákovi in memoriam Československý válečný kríž. Na znak vďaky a úcty mu vďační obyvatelia Bziniac v r.1964 odhalili na škole v Cetune pamätnú tabuľu. A málokto vie, že po hrdinskom učiteľovi spod Javoriny je pomenovaná malá planétka slnečnej sústavy. Objavili ju 1.2.1997 v observatóriu v Modre P.Kolény a L.Kormoš. Je zapísaná v zozname centra malých planét MPC pod týmto číslom a menom: 15376 Marták a označením 1977 CT1.

Ing. Eva Tomisová

Pramene: Rodinný archív Ing. Dušana Martáka a Mgr. Evy Bumbálovej rod. Martákovej

Ing. Dušan Marták: Podjavorinský kraj v SNP, r.1989

Mgr. Ludmila Šupáková: 50 výročie otvorenia školy v Bzinciach p.J., r.2008

## Pásli kone na perine

Keďže role s datelinovým porastom a trávnaté lúky sa stratili v družstevných lánoch, nastala kopaničiariom a teda aj strýkovi Štefanovi nová starosť: čo s dobytkom a najmä s koňmi. Kone – to bol v tých rokoch veľký problém. Konskú silu nahradili traktory a autá. Koňa nechcel nikto ani zadar-mo. Ešteže Taliani si radi pochutnávali na kónských špeciálnostiach. Strýka až srdce bolelo a v noci mu nedalo spávať pomyslenie, že jeho krásne rydzky, jeho pýcha majú skončiť v „štanglách“ salámy. Jedna kobyľka bola práve žrebná. Nemal svedomie poslať ju v takom stave na diaľký export do Talianska a tam na smrť.

Rydzka priviedla na svet pekného žrebčeka s bielu lysinkou na čele a tá mu dala aj meno – Lysko. Len čo ho matka odplekala, Lysko osirel a zostal sám jediný vo veľkej maštali. Ako jedináčik a sirôtka k tomu, stal sa miláčikom a maznáčikom nielen strýkovým, ale aj tetka Zuzka mu často podstrokovala maškrty: tu jabĺčko, koláčik, ale najčastejšie vybrala z vrecka širokej sukne kocku cukru. Lysko nikdy nebýval priviazaný, slobodne sa pohyboval po celej maštali, ba mohol vyjsť aj na dvor a tam plašiť sliepky a kačice. Preskočiť nízku lesu do susedného dvora bolo preňho ako nič a tešil sa, keď aj tetkiné hlúpe sliepky sa pred ním so škrekotom ukrývali. Tetka Kača to síce nerady videli, no keď mali dobrý deň, aj u nich sa občas našla kocka cukru. Ved to bola aj pre ňu akási pamiatka na roky súkromného gazdovania.

Bol koniec jari či začiatok leta. Kopaničiarske gazdinky zvykli v tom čase odjakživa gruntovať a líčiť, aby ich čas zatvy ničím nezaskočil. Nuž aj tetka Kača chceli teraz k Duchu porobiť, čo nestihli k Veľkej noci – vylíčiť kuchyňu. Na žrdku na dvore vynesli ťažkú duchnu, pod ktorou spávali, odkedy zomrel nebohy muž Juro, sama jediná, vdova poctivá. Na žrdku prevesili aj plachtu a „prikrývallo“, nech sa všetko pečne na sniežku vyvetrá a „ščilejky sa môžu puscit do mazánaa“.

Tetka Kača mažu a líča, u susedov si tiež robia svoje, sliepky na hniezdach kotkodákajú, sniežko svieti, vlašný vetrík sa pohráva s tetkinými plachtami na žrdke.

Len Lyskovi začalo byť v maštali dlho. Schrúmal svoju dávku datelinky, vypil nachystanú vodu, pospal si a teraz už nemá v maštali stánia. Vyjde von, poprechádza sa popred maštaľ, no tu sa nič zaujímavé nedeje. Ale čo to? U susedov sa čosi biele hýbe a trepe, ako by ho to čosi volalo, poď, Lysko, poď, budeme sa hrať. A žrebčeka netreba dvakrát volať. Svižne preskočí nízky plôtik, hop, a už je pred tým bielym čudom. Plachta a postelná prikrývka sa opäť vetrom rozhýbu a konička do nich povpáča zvedavú hlavu, kopne plachtu jedným kopýtkom, potom druhým a tie čudá sa len mykajú a trepú ďalej. Rozihraný žrebček sa postaví na zadné nohy a do plachiet skúsi kopnúť obidvoma prednými nohami naraz. Jedným kopýtkom strhne plachtu na zem, no druhým zasiahne tetkinu perinu. Päťdesiatročný kanafas povolil a z útrobu starej duchny sa vyvallil na dvor chuchvalce peria. Lyskovi sa táto nová hra viac páčila, ako kopať do plachty. Nuž to skúšal prednými i zadnými, perie mal už v nozdrách, v hrive a všade okolo seba a vietor mu výdatne pomáhal.

Keď tetka Kača vyzreli cez okno, v prvej chvíli mysleli, že to panebože nedopusť, padá sneh, teraz o Duchu, nuž vyšli sa pozrieť von na to božie dopustenie. A veruže to bolo dopustenie!

Metlou sa zahnali na konika a zviréný vzduch spravil s perím tiež svoje. Chuderka tetka sa pustili do takého náreku a vykladania, že aj vylakaný Lysko ušiel, ale na dvor vyšli aj susedia, reku, čo sa zas tej Kači stalo.

Huncútovi strýkovi Štefanovi bolo sprvu aj do smiechu, keď videli rozďavenú perinu, ale úsmev im zobral z tváre pohľad na nariekajúcu susedu. Ved tá Kača len plače a plače, a nenadáva a to už je vec vážna, ba neobyčajná.

„Idz jéj pomôcť a nejak sa s nú porídž. Já idzem toho loptoša dať na retážku“, rozhodli strýko Štefan. Tetka Zuzka pomohli susede zviazať roztrhanú perinu do plachty, ako-tak upratať dvor, no vietor mal ešte za dlhý čas čo rozfukovať po okolí.

Keď sa zotmelo, zanesli tetka Zuzka susede Kači novučičkú perinu, tú čo bola vystlaná „v prenej izbe a pod kerú ešte jakživá nikto neležal“. Kačina duchna bola veru len taká stará kocarina, ale nech. Šak naši mladí už len pod tými paplónmi lehná, no polla mna, duchna je len duchna“, skončili úvahu tetka Zuzka.

*Alžbeta Cibulková*

## KEĎ SA NA KOPANICIACH BLÝSKALO I HRMELO...

Návraty do minulosti zvlášť u tých skôr narodených môžu byť nostalgické ale pri stretnutiach priateľov po desaťročných aj nesmierne povzbudzujúce. Takýmto „životabudičom“ bolo nedávne posedenie vedúcich pracovníkov Poľnohospodárskeho družstva v Starej Turej s bývalými technicko-hospodárskymi pracovníkmi niekdajšieho JRD.

Na tomto dojemnom a navzájom veľmi osobnom a srdečnom stretnutí som patril k tým „bývalým“ a zhodou okolností mohol som si pripomenúť môj príchod do JRD práve pred polstoročím.

Bolo to obdobie dokončenia socializácie staroturianskeho kopania a ja, dvadsaťročný mladík, ocitol som sa v roku 1959 ako družstevný agronóm priamo v prvej línii, avšak zovretý medzi

na toto obdobie keď „bohatý ženich si chudobnú nevestu bral...“

Dochádzalo aj k rôznym sabotážnym akciám- do jediného pásového traktora, čo pre nás pracoval z lubinského strediska STS garážovaného v obecnej stodole na Papradi niekto nasypal do motora železnú pilinu. Alebo keď sme nechali na poli rozmetadlo priemyselných hnojív tak ráno sme ho našli dolámané pod svahom.

Napriek tomu a tiež nedostatku pracovných síl podarilo sa poľné práce v prvom roku spoločného hospodárenia v papradskom chotári zvládnuť len vďaka nesmiernej obetavosti takých ľudí, akými boli Imrich Buno, Ján Sadloň, Ján a Martin Košťal a celý rad pešiakov, kočišov, papradských ženičiek i žien z okolitých osád, ktorých mená mi už v pamäti zo-



Na roky práce v družstve si zaspomínali bývalí pracovníci: Emil Janovic, personalista, Viliam Urban, vedúci drevovýroby, vpredu Milan Bušo, agronóm, Ing. Lubomír Slimák, dlhoročný predseda JRD a PD, Milan Juráš, pomocný agronóm a Ivan Košťal, súčasný pomocný agronóm

dvoma „mlynskými kameňmi“. Jednu „bojujúcu“ stranu tvorili agitačné skupiny presvedčujúce roľníkov rôznymi, aj nevyberanými spôsobmi pre vstup do JRD, na druhej strane zase neochota členov relatívne dobre prosperujúceho družstva prijať ďalšie pozemky v kopcovitom teréne bez adekvátneho počtu nových pracovných síl. Totiž na Papradi, kde vznikala nová farma, pozemky vlastnili v prevažnej miere tzv. kovorovníci, teda obyvatelia s malou výmerou pôdy, zamestnaní vo fabrike. Obavy družstevníkov sa zanedlho naplnili – výrobné náklady za znamenali prudký vzostup a zanedlho nebolo peňazí na výplaty.

A tak aj noví členovia družstva z Paprade spočiatku robili zdarma, na výplaty za pracovné jednotky si museli nejaký ten mesiac i dva počkať. Aj to nebolo bohviečo – pri listovaní v zažltnutých pracovných výkazoch mám záznamy, že za celodennú robotu (nie osem hodín, ale ako sa hovorí od svitu do mrku) zarobili 6,85 Kčs, 9,23 Kčs, za prácu s koňmi 17,70 Kčs. A pritom kone boli ustajnené v maštali u vlastníka a musel ich kŕmiť aj ošetrovať. A aby ich mohol dostať, s účtovníčkou sme pre ne cestovali na motocykli Jawa do banky v Novom Meste nad Váhom. Družstevníci však dostali iba časť z celkovej zarobenej sumy – na zbytok museli čakať až do zbilancovania hospodárenia družstva za uplynulý rok a potom dostali (alebo aj nedostali) „doplátky“. Preto ešte doteraz si staroturianski družstevníci spomínajú

retel čas, ale tváre sú mi povedomé. Žiaľ, doteraz ľutujem, že po mojom odchode do Starej Turej som nestačil poďakovať všetkým tým obetavým ľuďom z Paprade a príľahlých osád ešte za ich života, s ktorými som prežíval ťažké obdobie prvých rokov spoločného hospodárenia. Ako družstevný agronóm vždy som sa mohol na nich spoliehať – vnášali do roboty nielen svoje poctivé mozofnaté ruky, ale aj radosť a veselosť. I preto ja, ako mladý človek tam hore „Pánu Bohu za chrbtom“, nikdy som si neprípadal ako na stratenej varte...

Za rok, za dva, keď sme sa ako-tak pozviechali z finančných suchôt, staroturianske družstvo patrilo k prvým družstvám v trenčianskom okrese, ktoré zavedli do praxe nové prvky veľkovýroby. (Dvojfázový zber obilia, dovoz stravy a občerstvenia priamo na pole, operatívne porady, zlepšovateľské hnutie...). Zaviedol som karty plodín, na ktorých som zapisoval všetky operácie v koronovom vyjadrení a na základe porovnaní rentability tej – ktorej plodiny v našich špecifických podhorských podmienkach som odporúčal zmeny v zastúpení jednotlivých druhov v osevných plánoch. Napriek predpísaným úlohám z okresu snažil som sa znížiť vtedy veľmi široký sortiment rastlinnej výroby – veď okrem základných obilnín pestovali sme aj mak, ľan, kŕmnu mrkvu, zemiaky, cukrovú a kŕmnu repu, viac druhov zeleniny - vtedy veľmi náročné plodiny na ľudské ruky.

*Milan Bušo, Báhoň*

## Pod'akovanie za spoluprácu

Ráno v škole ako všetky ostatné. Schádzali sme sa v triede tak, ako inokedy. Ibaže dnes sa vyučovanie malo začať trochu inak. Netradične. Zaujímavosť.

Rodičia zvyčajne neprichádzajú do školy, aby sa zapojili do vyučovacieho procesu. Ale dnešný deň bol výnimkou a dokázal, že to tak môže byť. Rodičia žiakov našej triedy p. Bielčíková a p. Žoldáková prišli do školy samé, z vlastnej iniciatívy a s vlastnými nápadmi. Výborným spôsobom priblížili deťom učivo prírodovedy zamerané na zdravie a jeho ochranu z pohľadu odborníka. Žiaci sa zoznámili s rôznymi druhmi zdravotníckych pomôcok a ich používaním. Pod dohľadom týchto mamičiek sa naučili ošetrovať drobné poranenia, naučili sa, ako si majú sami poradiť pri krvá-

caní z nosa, pri zlomenine, pri uštipnutí hadom a podobne.

Na záver „Kurzou prvej pomoci“ deťom rozдали vlastnoručne navrhnuté a vytlačené diplomy a odmenili ich perom.

Žiaci budú na hodinu nielen dlho a pekne spomínať, ale získané poznatky môžu byť pre nich užitočné zvlášť v tomto období, keď prichádza jar a s ňou pobyt v prírode a hry na detských ihriskách.

Vysoko si vážim spoluprácu týchto rodičov (z ich iniciatívy sme navštívili aj naše mestské železničné múzeum), ale i spoluprácu všetkých ostatných rodičov, ktorí svojou aktivitou a ochotou pomôcť prispievajú k spšteniu školskej práce a vytvárajú dobré vzťahy medzi rodinou a školou.

*Mgr. Zita Šulová a žiaci 2.B triedy*

## Vyhodnotenie kontrol zameraných na dodržiavanie VZN 9/2002 o psoch

Na základe mnohých sťažností a podnetov zo strany občanov bola od januára 2010 zo strany Mestskej polície Stará Turá vykonaná intenzívna kontrolná činnosť, zameraná na dodržiavanie VZN č.9/2002 o podmienkach držania psov. Kontroly boli hlavne zamerané na:

- prihlásenie psa do evidencie
- označenie psa známkom
- vodenie psa na vŕdzke
- vodenie psa na miesta, kde je to zakázané
- nerešpektovanie povinnosti bezprostredného odstránenia výkalov.

O zvýšených kontrolách na dodržiavanie tohto VZN, sme občanov upozorňovali už v priebehu mesiaca december ( článok v spravodajcovi, TV-ST), aby tí občania, ktorí chovajú svojich štvornohých miláčikov a „pozabudli“ na svoje povinnosti, mohli tieto v predstihu napraviť. Ale teraz už k vyhodnoteniu samotných kontrol: zo stra-

ny MsP bolo za obdobie mesiacov január a február vykonaných 153 fyzických kontrol psíčkarov a ich miláčikov priamo v uliciach mesta. Pri kontrolách bolo zistené, že 16 psíkov, ktorých ich majitelia ...akosi pozabudli... prihlásiť do evidencie a celkovo 42 priestupkov (pes nebol vedený na vŕdzke, bezprostredne neodstránenie výkalov). Priestupky boli zo strany MsP vyriešené v blokovaní konaní alebo pohovorom. V neposlednom rade mali vykonané kontroly aj preventívny charakter, pretože počas ich trvania pribudlo do evidencie MsÚ ďalších 25 psíkov, ktorých prišli ich majitelia prihlásiť.

Týmto sumárom však MsP nekončí s vykonávaním takýchto kontrol, práve naopak chceme upozorniť všetkých občanov – chovateľov psov- aby aj vo vlastnom záujme dodržiavali horeuvedené body citované z VZN č.9/2002.

*Vladimír Krajčovic, MsP Stará Turá*

## Spomienka na boj v Cetuni

Za účasti priamych účastníkov bojov v SNP, významných hostí z Kancelárie prezidenta SR, zástupcov zahraničných veľvyslanectiev v SR, predstaviteľov štátnej správy, územnej samosprávy, miestnych samospráv, ďalších hostí a občanov Cetune a Bzínec pod Javorinou sa v Cetuni konala spomienka na partizánsky boj oddielu Hurban, v ktorom padol legendárny veliteľ Miloš Uher a ďalší spolubojovníci.

V príhovore odzneli slová vďaky i spomienky na udalosti pred 65. rokmi, na ktoré nie je možné zabudnúť. Udalosti v Cetuni mali tragické pokračovanie v našich osadách Hlavina a Nárčie. Aj delegácia z nášho mesta položila kyticu kvetov k pamätníku padlých partizánov.

*Ján Mikláš*



## Prosíme venujte pozornosť tejto výzve!

### Máte doma historickú erbóvu listinu?

Vlastňte jej kópiu, odpis alebo viete o niekom, kto vlastní takéto dokumenty? Upozorníte nás na ne, prosím.

Tri roky už v spolupráci s našimi archívmi, múzeami a ďalšími inštitúciami pripravujeme monumentálny celoslovenský Súpis erbóvých listín na Slovensku a dielo chceme v roku 2010 vydať tlačou. Radi by sme doň zahrnuli aj vyobrazenia erbóvých listín zo súkromných zbierok. Ďakujeme vám za akékoľvek informácie.

Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, Nám. J. C. Hronského 1, 036 01 Martin, PHDr. Milan Šišmiš, Slovenská národná knižnica, milan.sismis@snk.sk

## Dorastenci opäť v celoslovenskom finále

Staroturianski kolkári - dorastenci sa tretikrát po sebe prebojovali do celoslovenského finále Dorasteneckej ligy. Do záverečnej a najdôležitejšej fázy turnajov postúpili naši hráči z tretieho miesta v západoslovenskej divízii. Zo štrnástich odohratých zápasov vyhrali desať čím si bezpečne udržali postupovú priečku. V šestke najlepších bojujú s kolektívmi Modranky, Interu Bratislava, Veľkého Sáriša, Trstenej a Spišskej Novej Vsi. V tabuľke jednotlivcov figurujú traja z piatich hráčov a hráčok Starej Turej v prvej pätnástke. Naším kolkom tak opäť robí dobré meno predovšetkým mládež.

Prvoligový „A“ tím sa udržia v spodnej časti tabuľky, v zóne nebezpečne blízkej zostupovým priečkam. Vďaka bodom získaným v posledných zápasoch si zabezpečili dostatočnú rezervu pred ohrozenými mužstvami. Podobne ako naše „Áčko“ je v druhej lige i „B“ tím, najviac práce majú s udržaním sa v bezpečnej zóne mimo zostupových priečok. Tretoligové „C“ družstvo bojuje s tímom Uhrovca o prvé miesto v tabuľke. Záver tohtoročnej sezóny bude ešte dramatický, všetky tímy bojujú o každý bod.

*Zdenka Stejskalová*

## Dva finálové turnaje basketbalistiek

Výsledky basketbalových družstiev poslednom období:

Finálová skupina Slovenskej ligy starších žiačok

Petržalka - MBK Stará Turá 95:31

Trnava - MBK Stará Turá 77:102

Piešťany - MBK Stará Turá 57:74

MBK Stará Turá - Piešťany 70:44

Týmto tromi víťazstvami si upevnil družstvo 3. miesto v tabuľke SL.

Oblasťná súťaž

Žiačky Trnava - MBK Stará Turá 123:43 a 88:54

MBK Stará Turá - Gyor 53:52 a 32:95

Družstvo je na 5. mieste v tabuľke OS

Mladšie žiačky Stará Turá - Trnava 90:25 a 90:39

Nitra - Stará Turá 43:59 a 41:59

Družstvo bez prehry vedie tabuľku OS.

Mladšie mini Stará Turá - Gyor 62:19 a 73:19

Aj toto družstvo zatiaľ bez prehry vedie tabuľku OS

Priateľské stretnutie zo st. mini Trnava - MBK Stará Turá 31:48 a 21:64.

Slovenská basketbalová asociácia poverila MBK Stará Turá usporiadaním dvoch finálových turnajov.

V dňoch 21.-23.5. 2010 sa stretnú najlepšie družstvá mladších žiačok a o týždeň neskôr 28.-30.5.2010 družstvá mladších mini. Finálové súboje o titul majstra Slovenska v oboch kategóriách sa uskutočnia v Športovej hale na štadióne.

*MBK Stará Turá*

Kultúrny dom Papraď a Domicile, n.o. poriadajú Veľkonočný stolnotenisový turnaj, ktorý sa koná 2. apríla 20.10 o 9.30 hod. v KD Papraď. Štartovné: 1 euro. Občerstvenie je zabezpečené! **E.A.**

## Ako na vlastnom...

Hromada nahrabaného odpadu pri bytovom dome č. 156 na Hurbanovej ulici svedčí o prirodzenom vzťahu k svojmu okoliu a k svojmu mestu. Občania tohto činžiaku vyhrabali a svoje okolie ešte v 12. týždni a určite išli príkladom starším i tým mladším, veď okolie nášho domu je ako náš dvor... Upratovalo sa napr. aj pred bytovým domom na Mýtnej ulici 144, na záhonoch na Štefánikovej ulici, na ďalších miestach... Verme, že aj v apríli tak bude... J.M.



## Záhradkárske okienko

Príchod jari, v rámci striedania ročných období, pôsobí i na ľudský organizmus. Naše telo sa niekedy ťažšie prispôsobuje v zamračených dňoch týmto zmenám, čo sa prejaví v podobe jarnej únavy.

No pokiaľ je snežná a teplá, rýchlo zabúdame na jej ďalšie činitele a spomíname si na záhradkárske úspechy z minulej sezóny.

Skôr, ako podľahnete nákupu noviniek s lákavým obalom, dôkladne si znovu preštudujte všetky dostupné informácie a všimnite si najmä miesto pôvodu semienok a stupeň šľachtienia. Každé kvalitné osivo a sadba dnes podlieha evidencii a kontrole a práve vďaka tomu si možno ušetriť nepríjemné sklamanie na konci sezóny.

Stále je aktuálny jarný postrek proti živočíšnym škodcom, ktorý treba aplikovať v termíne pučania stromkov, najneskôr pred kvetom. Nurelle D + Karate Zeon 5CS, olejové Vektafid A + Calypso 480 SC, Vektafid A + Apollo 50 SC

Kučeravitosť broskýň: Champion 50 WP, Kuprikol 50, Syllit 65WP, Sulka, Delan 700, Efuzin 500 SC,

Chrstavitosť, múčnatka: Talent ,Discus, Baycor 25WP, Zato 50 WG

Monilióza: monilióve odumieranie kvetov a výhonkov - Sporgon 50WP, Signum, Horizont 250 EW, Talent

Kvetárka cibuľová - v poslednom období sa i v našej oblasti rozšírila - mucha dlhá 6-7 mm - škodca cibule. Larva kvetárky cibuľovej je nažltnutá, dlhá cca 7mm. Larvy prezimujú v pôde a na jar /máj/ sa z nich liahnu dospelé jedince. Kladú vajčička do blízkosti cibule alebo priamo na rastlinu. Larvy, ktoré sa liahnu, napádajú cibuľu sadzačku i cibuľu pestovanú zo semena a vyžierajú ju zvnútra. Zakuklí sa v pôde a zhruba v júni sa liahnu dospelé jedince druhej generácie. Napadnutá cibuľa zvnútra zahníva, listy sú žlté, krúti sa a mladé rastlinky schnú.

Chemická ochrana bola v minulosti realizovaná prípravkom Diazol, no momentálne náhrada na Slovensku nie je žiadna. V Maďarsku je na tohto škodcu registrovaný prípravok Reldan 40EC v dávke 12ml/ 10l/ 100m<sup>2</sup>. Tento sa dá zatiaľ zakúpiť v bežnej obchodnej sieti. Uvedený prípravok aplikujeme spolu so zmáčadlom, pričom prvé ošetrenie býva začiatkom mája, postrek treba o dva týždne opäť zopakovať.

Fúzavka cesnaková sa taktiež ošetruje postrekom Reldan40EC.

Pre lepšiu orientáciu v ochrane rastlín a stromkov Vám ponúkame aktuálne mesačné plagáty i s vyobrazením chorôb a škodcov vyvesené vo výklade predajne Gazda.



**tel.:7763485**

**Váš partner nielen pre záhradu**



**STAROTURIANSKY SPRAVODAJCA**, mesačník obyvateľov mesta Stará Turá, ročník XVIII., číslo 3 - marec 2010. Vydáva mesto Stará Turá, www.staratura.sk. Adresa redakcie a inzertného oddelenia: Mestský úrad, Ul. SNP 1/2, 916 01 Stará Turá, tel. (032) 7461615, 746 1611, fax 7764276, e-mail: media@staratura.sk, msu@staratura.sk. Redakčná rada: Mgr. Ján Tomáš - predseda, (zastupca@staratura.sk), Ján Mikláš, Mgr. Anna

Chmurová, Bc. Zuzana Zigová, Ing. Gustáv Rumánek, Věra Teplíčková, Jana Roháčková. Šéfredaktor: Ján Mikláš, (032) 746 1615, 0905446984, mail: media@staratura.sk. Zalomenie, tlač a distribúcia: Vydavateľstvo DELTA, Jiri Foldyna, e-mail: noviny@ismo.sk, tel. 0905259315. Vychádza začiatočkom každého mesiaca. Uzávierka čísla je vždy do 15. v predchádzajúcom mesiaci. Za vecnú správnosť príspevkov zodpovedajú autori. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky štylisticky upravovať, zostručovať, prípadne i neuverejniť. Za obsah platených inzercí a reklamy zodpovedá inzerent (objednávateľ). Zaslane rukopisy, fotografie, kresby - ak to nebolo dohodnuté inak, redakcia nevracia. Registrácia: EV 2849/08. Cena reklamy: 0,49 eura/1 cm<sup>2</sup>, 0,66 eura/1 cm<sup>2</sup> (16 str). Vlastníkom tohto periodika je mesto Stará Turá. © DELTA

## Zimná príprava futbalistov „A“ mužstva

Skončila sa zimná príprava „A“ mužstva, rozhovor o príprave poskytol Ing. Jánovi Hodermarskému, členovi športovej komisie, tréner mužstva Mgr. Marián Valláš.

### 1. Ako hodnotíte zimnú prípravu „A“ mužstva?

Zimnú prípravu sme začali 6.januára, 8. januára absolvovali úvodné testy a v sobotu 9.januára sme boli na prvom prírodnom výbehu na Dubníku. Ostatné týždňové cykly mali svoju pravidelnosť – utorok vonku, v stredu v plavárni a vo štvrtok v mestskej športovej hale. V sobotu sme mali naplánované prípravné zápasy na umelých trávnikoch. Je na škodu, že mesto Stará Turá a jej futbalový klub nemá svoj umelý trávnik, hoci na tradíciu futbalu a zlepšenie podmienok pre tréningovanie, ušetrenie nemalých financií, ale aj na možnosť vlastného príjmu, by ho klub veľmi potreboval. A z tohto dôvodu sme všetky prípravné zápasy odohrali na umelých ihriskách v Trenčíne, Piešťanoch, Novom Meste n/ V, Myjave a v Senici. Odohrali sme celkom 10 zápasov s bilanciou 7 víťazstiev a 3 prehry. Nedele boli doplnené účasťou na halových turnajoch v Starej Turej a na Myjave. Najlepším strelcom v príprave bol Luboš Sládek s 8 gólmi.

### 2. Ako ste spokojný s generálkou v Bzinciach?

Generálový zápas s Častkovcami, účastníkom 4. ligy, ktorý bojuje o postup do 3. ligy, sme odohrali podľa požiadavky súpera na prírodnej trávě v Bzinciach p/J. Konečný výsledok 3 :1, keď góly za naše mužstvo strelili Peterka 2 a Sládek je veľmi priaznivý pre naše mužstvo a môžem povedať, že sme sa lepšie vyrovnali s ihriskom, čiže prechod z umelej trávy na prírodnú trávu, ako aj klimatickými podmienkami, keď fúkal silný vietor a vonku takmer mrzlo. Ale čo je hlavné, ukázali sme pevnú vôľu, chuť hrať, zdravú agresivitu, na rozdiel od niektorých zámkov súpera, napádanie súpera už v zárodok akcie, v daných podmienkach aj kombinačnú hru s viacerými šancami volajúcimi po góle, strelecký efektívitu, kolektívneho ducha a kondíciu na solídnej úrovni. Pevne verím, že mužstvo bude takto bojovať aj v majstrovských zápasoch.

### 3. Bude mužstvo doplnené o nových hráčov?

Spoločnou snahou vedenia klubu a mňa bolo posilnenie a skvalitnenie kádra. V troch prípravných zápasoch sme mali v príprave k dispozícii dvoch šikovných chlapcov z Myjavy, ale všetky ďalšie rokovania so snahou o ich zotrvanie v Starej Turej stroskotali na ekonomicko-finančných možnostiach klubu. V súčasnosti zloženie mužstva vyzerať asi tak , že Dušan Suchý, ktorý bol na hosťovaní skončil, talentovaný Maťo Antálek si dal prestávku, Peter Magula je pracovne zaneprázdnený a Miloš Kubáň sa nám vážne zranil. Do mužstva sa zapojil Martin Beňo a Jozef Jaroš, ktorým skončilo hosťovanie a v príprave nesklamali.. Ostalo 17 hráčov, ku ktorým odporúčam

odstaršenie aspoň dvoch dorastencov, ktorí nám podľa potrieb pomôžu.

### 4. Aké sú ciele mužstva v jarnej časti?

Určite nechcem hovoriť o záchranárskych prácach, veď mužstvo má určite na viac, ako tomu bolo na jeseň, len najmladšia časť mužstva /Durec, Maroň, Otrubný, Sládek, Antálek/ je potrebné, aby podstatne svedomitejšie a zodpovednejšie pracovala v prospech kolektívneho športu, ktorým futbal určite je. Pevne verím, že mužstvo a realizačný tím urobí všetko pre to, aby muži Starej Turej hrali aj ďalší rok 5. ligu.



Tréner futbalistov „A“ mužstva  
Mgr. Marián Valláš

### 5. Ako hodnotíte vytvorenie podmienok v klube a prácu nového výboru?

Výboru MFK musím zložiť poklonu, pretože v danej situácii a finančných možnostiach vytvára optimálne podmienky na tréningovanie, pritom zdôrazňujem, že v meste veľmi chýba umelá tráva, čím by sme skvalitnili celú prípravu a taktiež by sa ušetrili finančné prostriedky. Zohráf 10 prípravných zápasov na umelých trávě na dnešné podmienky stojí obrovské peniaze, prenájom športovej haly, plavárne, ale aj viacúčelového ihriska nie je zadarmo !!! Keď k tomu pridáme cestovanie za súpermi v sezóne na jeseň a jar, rozhodcovia, delegáti, k tomu dorastenci , žiaci a prípravka., tak patrí vďaka všetkým, ktorí riadia tento šport, no najviac asi prezidentovi klubu p. Františkovi Redajovi, tajovníkovi klubu a hráčovi Denisovi Makarovi a zvlášť vedúcemu mužstva Miroslavovi Adáskovi. Poďakovanie patrí aj mestu Stará Turá a samozrejme, nemôžeme zabudnúť aj na našich reklamných partnerov a to spoločnosti: EUROMED, SEVOTECH, SENSUS METERING SYSTEMS, LEONI CS a IDAMER, bez ktorých by nebola možná reprezentácia v týchto náročných súťažiach.

Ďakujem za rozhovor a želim veľa osobných a športových úspechov Vám, ako i celému mužstvu.